SL II-13419
94(498)
S76
P763

MAIOR D. STANCOV
DIN MARELE STAT MAJOR

ACȚIUNEA SUBVERSIVĂ SOVIETICĂ

I

PROPAGANDA
ALARMISMUL
DEFETISMUL

CONSTATĂRI ȘI INVĂȚĂMINTE

52732 C

BUCUREȘTI
1941

ZUO.
II
13419

Manciules, Ana

MAIOR D. STANCOV
DIN MARELE STAT MAJOR

ACȚIUNEA SUBVERSIVĂ SOVIETICĂ

I

PROPAGANDA
ALARMISMUL
DEFETISMUL

CONSTATĂRI ȘI ÎNVĂȚĂMINTE

52732 C
549405R
BIBLIOTECA JUDEȚEANA — CLUJ — SALA DE LECTURA
549.405
3 1995

BUCUREȘTI
1941

327.8/.88(47:498.7)"1920/1934"

In aceiași serie de studii:

1. ACȚIUNEA SUBVERSIVĂ SOVIETICĂ.

   Partea II-a *Spionajul.*
   Partea III-a *Desinformarea.*
   Partea IV-a *Sabotajul și terorismul.*

2. PROPAGANDA MAGHIARĂ.

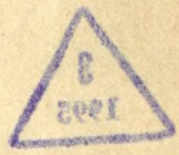

INTRODUCERE

Prin acțiune subversivă se înțelege totalitatea procedeelor și mijloacelor întrebuințate în scop de a **submina** și **slăbi** puterea de luptă a unui stat.

Manifestările acestei arme moderne sunt: **propaganda, alarmismul, defetismul, spionajul, desinformarea, sabotajul** și **terorismul.**

Cu atât mai primejdioasă este această armă cu cât acțiunea ei este dusă în ascuns, la întunerec, prin toate formele și metodele, cu orice mijloace, fără scrupule, fără cruțare.

Acțiunea subversivă cuprinde trei grupe distincte, fiecare grupă având sfera ei aparte de preocupări.

— Din grupa întâia fac parte: **propaganda, alarmismul** și **defetismul.**

— Din grupa a doua fac parte: **spionajul** și **desinformarea.**

— Din cea de a treia grupă fac parte: **sabotajul** și **terorismul.**

Fiecare grupă include arme subversive ce au o strânsă legătură între ele, atât în ce privește procedeele și metodele de acțiune, cât și mijloacele întrebuințate. Între aceste trei grupe se organizează o adevărată diviziune a lucrului. Fiecare grupă urmărește un scop anumit, folosind mijloace adecuate.

În lucrarea de față ne vom ocupa de prima grupă a acțiunii subversive, de aceia care cuprinde: **propaganda, alarmismul** și **defetismul.**

PROPAGANDA

Prin propagandă se înțelege acțiunea prin care un stat, o minoritate sau un partid își difuzează în masele populare doctrina, programul și țelurile, utilizând mijloacele moderne: presă, radio, cinematograf, teatru, publicații, manifeste, meetinguri populare, adunări profesionale, congrese, precum și propaganda prin viu grai dela om la om.

Propaganda se manifestă sub două forme:

1. **Propaganda** propriu zisă, armă ofensivă, care servește la difuzarea ideologiei, programului și năzuințelor unei comunități naționale, sociale sau politice.

2. **Contrapropaganda** este arma defensivă care servește la zădărnicirea propagandei adverse, care apără de atacurile propagandei dușmane.

Acțiunile de propagandă se pot clasifica astfel:

— propaganda unei țări,

— propaganda unui grup de țări,

— propaganda unei minorități etnice,
— propaganda unui partid politic.

Propaganda pe care o țară și-o face prin instituțiile respective urmărește realizarea idealurilor și țelurilor naționale, deaceia se numește în mod curent **propagandă națională.** Aceasta este o propagandă de stat, oficială.

Propaganda unui grup de țări urmărește atingerea unui scop politic comun. Organismele de propagandă ale statelor amice și aliate colaborează pentru îndeplinirea năzuințelor care le-au unit în luptă.

Propaganda unei minorități etnice are de scop eliberarea ei totală și alipirea la patria-mamă. În anumite cazuri, ea urmărește numai dobândirea unor libertăți și drepturi speciale în cadrul statului în care se află. De cele mai multe ori, această acțiune este subordonată propagandei țării de origină, adaptându-se totuși vieții politice a statului în care se desfășoară.

Propaganda unui partid politic — legal sau clandestin — are drept scop difuzarea în masele unui popor a doctrinei și programului propriu, în vederea câștigării unor cât mai numeroase adeziuni, simpatii și concursuri. Scopul final al acestei acțiunei este: cucerirea puterii în stat.

*

Propaganda națională lucrează în timp de pace, ca și în timp de război.

În acțiunea de propagandă a unui stat, deosebim trei faze:

— înainte de război,
— în timpul războiului,
— după război.

1. Înainte de război

a) **În interior,** propaganda pregătește atmosfera de uniune, de disciplină și de sacrificiu, necesară oricărui efort național. Ea pregătește opinia publică împotriva adversarului ce urmează să atace sau să fie lovit. Se difuzează cât mai mult teza națională, pentru ca în slujba ei să activeze țara întreagă.

b) **În exterior,** propaganda pregătește atmosfera în favoarea năzuințelor naționale și împotriva țării adverse, evidențiindu-se antagonismele dintre țara adversă și celelalte țări.

c) **În țara inamică** se încearcă slăbirea puterii de rezistență morală și materială, prin spargerea unității naționale, prin sporirea nemulțumirilor economice, sociale și politice. Se urmărește câștigarea de simpatii și concursuri în opinia publică, la început în rândurile opozi-

ționiste, apoi în cercuri cât mai largi. Se exploatează și se adâncesc toate nemulțumirile și conflictele interne.

2. În timpul războiului

Propaganda națională este mai activă ca în etapa precedentă. Ea cunoaște o extindere a câmpului de acțiune, o înmulțire a mijloacelor sale de manifestare.

a) **În interior,** urmărește realizarea unității totale, de simțire și acțiune, menținerea încrederii în conducere, ridicarea nivelului de combativitate împotriva inamicului, întărirea convingerii că victoria nu este departe;

b) **În exterior,** întreține atmosfera împotriva inamicului, ale cărui înfrângeri sunt exploatate, evidențiază victoriile armatei naționale, consolidează alianțele existente, caută noui alianțe, încearcă să rupă adversarul de aliații și amicii săi, pregătește opinia publică în vederea păcii, în sensul dezideratelor sale;

c) **În țara inamică,** prin accentul ce se pune pe victoriile militare ale armatei naționale și pe înfrângerile suferite de adversar, se creiază o atmosferă de neîncredere, în ce privește rezultatul final al războiului, se întrețin și se stimulează tendințele centrifuge, defetiste, pacifiste,

opoziționiste. Se anunță că pacea s'ar încheia în condițiuni avantajoase, mai cu seamă în cazul când s'ar ajunge la o pace separată, prin abandonarea aliaților.

3. După războiu

a) **În interior,** propaganda subliniază însemnătatea victoriei, arătând avantajele ei pentru întreaga națiune. În caz de înfrângere, caută să diminueze importanța pierderilor, arătând că printr'o sforțare națională se poate ajunge curând la o situație mai bună;

b) **În exterior,** exploatează la maximum victoria militară, caută să înlăture orice rezistență, să facă să domine concepțiile și tendințele țării sale. În caz de înfrângere, caută să impresioneze opinia publică cu pierderile, suferințele și îngenunchierile sale, reliefând nedreptatea ce i se face, dar și efortul de reconstrucție națională și de recâștigare a celor pierdute;

c) **În țara inamică,** propaganda depinde de asemeni de modul cum s'a încheiat războiul.

În caz de victorie, se urmărește câștigarea opiniei publice a țării învinse, în scopul de a o face să adopte concepțiile sale politice și să respecte clauzele păcii. Se scoate în relief purtarea cavalerească a armatei, spiritul ei de înțelegere

şi de colaborare cu poporul învins. Se cere chemarea la răspundere a vinovaţilor, cari nu sunt alţii decât foştii conducători ai ţării învinse.

În caz de înfrângere, se încearcă să se obţină micşorarea pretenţiilor învingătorului prin înduioşarea opiniei publice din această ţară faţă de durerea şi umilinţa ţării învinse.

*

Acţiunea de propagandă mai cunoaşte o calificare după aspectul ce ia în desfăşurarea sa:

— propaganda rigidă,

— propaganda suplă.

a) **Propaganda rigidă** este făţişe şi de cele mai multe ori vehementă. Atacă adversarul direct, consecvent, fără menajamente, îi denunţă permanent planurile, îi zădărniceşte acţiunea;

b) **Propaganda suplă** loveşte indirect, evitând violenţele de limbaj.

Ea se ascunde la nevoie, pentru a ataca adversarul când nu se aşteaptă, este inegală, făcând un joc de surprize. Această propagandă dovedeşte mari calităţi de adaptabilitate.

În timp ce propaganda rigidă serveşte mai mult pentru distrugerea adversarului în opinia publică, propaganda suplă ajută într'o mare măsură la câştigarea simpatiei populare şi la demoralizarea fără efort a adversarului.

*

Pentru ca propaganda să reuşească să-şi atingă ţelul, este necesar să fie îndeplinite următoarele condiţiuni:

— program de ansamblu,
— material uman,
— fonduri.

a) **Programul de ansamblu** trebue studiat în amănunt şi aplicarea lui verificată prin rezultatele obţinute, în raport cu adversarul. El trebue să fie executat în etape, cu folosirea tuturor mijloacelor propagandistice;

b) **Materialul uman** trebue să fie selecţionat cu grije. Fără factorul om, propaganda nu poate păşi dincolo de program. În acest domeniu, mai mult ca în oricare altul, este nevoe de oameni pregătiţi şi experimentaţi, aleşi dintre aceia ce se remarcă prin simţul propagandei şi al informaţiei;

c) **Fără fonduri,** propagandă nu se poate face. Nimic serios nu se poate întreprinde dacă baza materială nu este asigurată. O acţiune odată începută în acest sector nu trebue să fie sub niciun motiv oprită din cauza lipsei banilor, căci aceasta ar echivala cu un avânt considerabil dat adversarului.

ALARMISMUL

Prin alarmism se înțelege acțiunea subversivă prin care se răspândesc svonuri false cu scopul de a alarma populația, de a o face să-și piardă încrederea în conducători, în armată și în viitorul Statului și de a o sustrage astfel disciplinei naționale.

Armă subterană, alarmismul lucrează la întunerec, prin șoapte, abil răspândite din om în om, prin sate și orașe, urmărind crearea unei atmosfere de confuzie și panică. În această atmosferă dăunătoare Statului, prind cu mult mai ușor parolele de subminare a autorității.

Alarmismul devine armă de primă însemnătate în vremurile de mare tensiune politică, de nesiguranță, când, în locul știrilor oficiale, lumea este înclinată să accepte svonurile cele mai depărtate de realitate.

În dorința de a afla cât mai multe noutăți, populația devine, fără să vrea, câmp propice de manevră pentru agenții cari activează în acest

sector, agenți experimentați cari știu cum și când să lanseze fiecare svon. Lansarea știrilor alarmiste corespunde unor acțiuni politice cu obiectiv precis. Se urmărește discreditarea unei țări, pentru a-i slăbi poziția internațională, a unui regim, a unui partid sau a unui conducător, după cum cere jocul politic.

DEFETISMUL

Defetismul se aseamănă cu alarmismul în ceieace privește forma sub care se manifestă. Această acțiune se manifestă tot clandestin, întrebuințând știri false cu caracter alarmist.

Prin repetarea și intensitatea acestor campanii, se ajunge la rezultate mai importante: demoralizarea populației civile și chiar a armatei, desarmarea morală a națiunii.

O țară, în care spiritul defetist a cuprins masele populare, nu poate face războiu. Sau, dacă îl face, îl pierde sigur.

Separându-se sufletește de conducerea Statului, populația devine un instrument în mâinile agenților străini, o masă de manevră.

Pierzându-și credințele, uitându-și tradițiile, abandonându-și idealurile, o națiune este condamnată să cadă sub jug străin. Defetismul, mai mult chiar decât o înfrângere militară, poate avea asemenea consecințe.

CAPITOLUL I

ELEMENTELE POLITICE ALE ACȚIUNII SUBVERSIVE SOVIETICE

Diferiți autori, cari au comentat doctrina sovietică *), o consideră ca o doctrină de război nouă, fundamental deosebită de doctrinele statelor burgheze, atât în ce privește concepția cât și procedeele de execuție.

« Fundamentul politic, social și militar al doctrinei sovietice îl constituesc masele revoltate a căror conducere este centrul strategiei roșii ca știință și aplicațiune ».

« Din această cauză, Sovietele nu văd o separațiune între problemul militar și cel politico-social ».

« După opinia doctrinarilor sovietici, elementul politic are un rol preponderent în conducerea războiului ».

---

*) — General A. Héroys et L. Thevenin: « L'armée rouge et la guerre sociale » ;

— General Sichitiu-Colonel Ioanițiu: « Elemente de strategie ».

« Forma războiului modern fiind războiul total, integral, al unor popoare contra altor popoare, face posibil — după autorii ruşi — a se crea prin propagandă şi partide politice asociate, revolte, agitaţii şi curente pentru pace în spatele frontierelor ceiace ar slăbi rezistenţa în război, cedând partida ».

« Ideea directoare a viitorului război al Sovietelor este că războiul nu se duce numai pe frontul armatelor, ci şi pe acel al luptei de clasă şi al luptei economice. De aici rezultă acea predominare a elementului politic în strategia sovietică ».

Prin urmare, Sovietele contează ca, paralel cu acţiunea dusă contra armatelor regulate inamice, să ridice în spatele acestor armate masa celor nemulţumiţi şi a partizanilor, provocând un război civil sau defecţiuni în sânul statelor burgheze, spre a le obliga să capituleze.

« Fără lupte sociale, Moscova nu înţelege deci războiul, intervenţia armatelor mobilizate nu constitue decât un act, decât o parte secundară a cataclismului prevăzut ».

Regulamentul Serviciului în Campanie al armatei roşii din 1936, art. 14, este categoric:

« Atragerea de partea revoluţiei proletare a maselor de lucrători şi ţărani din armata inamică şi a populaţiei de pe teatrul de operaţiuni con-

stitue condiţiunea cea mai importantă pentru învingerea inamicului. Aceasta se obţine prin activitatea politică condusă atât în interiorul armatei cât şi în afară de către toţi comandanţii, şefii şi organele politice ale Armatei Roşii ».

*

Unul din cursurile predate la Şcoala de Propagandă din Moscova învaţă că « propaganda comunistă trebue să înceapă în masele lucrătorilor şi ţăranilor, dar în acelaşi timp şi **în armată şi flotă.** În acest scop, se va organiza o secţie politică de propagandă specială pentru marinari şi soldaţi ».

Se urmăreşte pe de o parte câştigarea muncitorimii şi ţărănimii, iar pe de altă parte câştigarea soldaţilor pentru ideea revoluţionară, care nu este altceva decât calul troian menit să deschidă armatelor sovietice porţile cetăţii ce urmează să fie cucerită: « Singură revolta armată este forma decisivă a luptei care poate să ducă proletariatul la victorie ».

Acţiunea subversivă desfăşurată în rândurile populaţiei civile tinde să creeze o atmosferă de neîncredere în conducătorii civili şi militari, de alarmism, demoralizare, defetism, tensiune, panică, atmosferă propice pentru acţiunea militară.

Același curs pentru viitorii propagandiști învață că « armata regulată este instrumentul de dominație al claselor stăpânitoare » și că numai prin propaganda revoluționară se poate cuceri această armată.

În capitolul său asupra directivelor de ordin tehnic, acest curs de propagandă spune:

« Armata fiind forța principală a statului, de gradul ei de demoralizare depinde posibilitatea de distrugere a guvernului capitalist prin revoluția proletară. De aceia, necesitatea propagandei cu scopul de a demoraliza armata burgheză constitue elementul cel mai important al tacticei revoluționare ».

Reiese cu suficientă claritate din extrasele de mai sus scopul urmărit de acțiunea subversivă sovietică: **ofensivă în rândurile populației civile, dela sate și orașe, ofensivă în rândurile soldaților.**

Se pregătește terenul cu deosebită grijă înainte de intervenția armatelor roșii. Prin acțiunea subterană de propagandă, se instigă în primul rând muncitorii, căci, după cum spune cursul de care vorbim mai sus: « revoluția nu este posibilă fără o stare de spirit revoluționară prealabilă, având centrul în masele proletare ». In același timp, se instigă soldații, în scopul demoralizării și creerii unui

curent de indisciplină şi de revoltă faţă de comandanţii lor.

La întrebarea: Care sunt semnele unei situaţii revoluţionare? se de următorul răspuns:

« Situaţia poate fi socotită revoluţionară când sunt îndeplinite cele trei condiţii de mai jos:

a) « Imposibilitatea crescândă pentru clasele stăpânitoare de a se menţine la putere;

b) « Mărirea sarcinelor claselor oprimate;

c) « Creşterea nemulţumirilor clasei proletare, ajunsă la capătul răbdării ».

Se precizează că « revoluţia va fi inevitabilă numai când clasa muncitoare va fi decisă să treacă la acte de violenţă, care trebue să fie atât de puternice încât să sfarme contraofensiva guvernului **care nu cade în perioada de criză, dacă nu-l faci să cadă** ».

Odată îndeplinite aceste trei condiţii de mai sus, se trece la acţiune, se comit acte de violenţă, în scopul de a răsturna ordinea stabilită. « Pentru reuşită, se va alege punctul culminant al stării de spirit revoluţionare; acest moment trecut, mişcarea nu va avea succes ».

In felul acesta se prezintă, cu suficientă claritate, tactica revoluţionară comunistă.

Atmosfera revoluţionară, mişcările insurecţionale, răsturnările politice şi sociale sunt în avantajul evident al armatelor sovietice în ofensivă.

Atât pentru pregătirea unei atmosfere favorabile în țara ce urmează să fie atacată, cât și pentru difuzarea propriilor principii, sovietele au nevoe de o bună propagandă. Ele fac totul pentru ca propaganda să dea roade de ordin practic, adică să grăbească procesul de disoluție internă și să apropie momentul intervenției militare sovietice.

Propaganda este aceia care deschide drumul armatelor roșii.

In timpul acțiunii militare, propaganda își urmează cursul, bazându-se de astădată pe sprijinul avioanelor, tancurilor, mitralierelor și al tunurilor.

Odată sfârșită acțiunea militară prin atingerea scopului propus, acțiunea politică se desfășoară mai departe, urmărind nimicirea adversarilor și întărirea puterii sovietice.

« Perioada care urmează imediat revoltei va fi teroarea, căci numai așa învingătorul va putea menține autoritatea sa, deoarece istoria ne arată că niciodată o clasă stăpânitoare nu a cedat de bună voe locul unei alte clase. A gândi că burghezia se va lăsa dominată fără violență este o aberație ».

Sfârșitul acțiunii militare este începutul teroarei. Teroarea roșie nu se oprește până ce n'a dărâmat ceiace a mai rămas din edificiul statului burghez.

Pentru doctrinarii ruşi, războiul este un amestec de lupte sociale cu operaţiuni militare. La război, urmează să participe nu numai armatele regulate, ci şi masele neorganizate milităreşte.

Războiului propriu zis, purtat de armate, i se va adăuga, după această concepţie, războiul civil al proletariatului revoltat, căruia i s'ar asocia nenumăratele mase ale nemulţumiţilor de toate categoriile.

De asemeni, se prevede un război economic, în scopul desorganizării mecanismului de alimentare şi aprovizionare a inamicului. **Aceste acţiuni de distrugere, întârziere, sabotaj şi desordine sunt continuate de acţiunile politice prin care se caută înmulţirea şi exploatarea lipsurilor şi nemulţumirilor.**

Acţiunea subversivă sovietică este dusă cu metodă şi continuitate în spatele frontului inamicului. Pe măsură ce această acţiune prinde şi se desvoltă, este ameninţat însuşi frontul inamic. Nemulţumirile se aud şi se comunică celor de pe front. Mişcările de nesupunere civilă nu pot rămâne fără ecou şi urmare în rândurile soldaţilor.

« Sovietele înţeleg să utilizeze în viitorul război elementele verificate în mod sigur în războiul mondial: uzura morală şi economică a adversarului şi contagiunea ideilor politice comuniste ».

*

Așa dar:

— **Acțiunea politică sovietică se desfășoară paralel cu acțiunea militară propriu zisă, pe care de altfel o precede și o continuă;**

— **Acțiunea politică pregătește terenul, ajută și completează acțiunea militară;**

— **Acțiunea militară nu este un scop în sine, ci numai mijlocul pentru a se atinge un țel politic;**

— **Politicul rămâne factorul esențial al oricărei manifestări sovietice;**

— **Propaganda este, înainte de toate, o acțiune politică;**

— **Propaganda sovietică difuzează ideologia politică pe care se întemeiază Statul sovietic;**

— **Însăși armata sovietică este un instrument politic, un instrument adaptat cerințelor propagandei moderne.**

Cu metode și mijloace noui de atac în spatele frontului inamic și chiar în front, cu o conducere unică — strategică, politică, economică — cu primatul factorului politic în pregătirea și îndrumarea războiului, sovietele au la activul lor o vastă experiență și o tehnică proprie a acțiunii subversive. **Este arma cea mai primejdioasă din întreg arsenalul sovietic.**

CAPITOLUL II

PROPAGANDA, ALARMISMUL ȘI DEFETISMUL, ARME PRINCIPALE SOVIETICE

În acțiunea politică dusă în țările străine, Sovietele folosesc ca principale arme: propaganda, alarmismul și defetismul.

Propaganda însumează toate procedeele de difuzare a ideologiei comuniste, de pătrundere în rândurile populației, în primul rând în clasele de jos, de câștigare a acestora de partea ideii și politicii revoluționare, în fine, de combaterea curentelor și organizațiilor adversare Sovietelor și comunismului.

Alarmismul este armă de luptă subterană, la întunerec. Prin șoapte abil răspândite în sate și orașe, se urmărește crearea unei atmosfere de alarmă, de neîncredere și panică, atmosferă dăunătoare Statului în care se formează, dar neînchipuit de propice desvoltării acțiunii sovietice.

Defetismul este o armă asemănătoare cu alarmismul din punctul de vedere al formei de acțiune. Tot prin svonuri false, tot la întunerec, se urmăresc rezultate mai importante la activul politicii sovietice și anume: demoralizarea, desarmarea morală a populației civile și chiar a armatei. Odată înfiripat spiritul defetist în mase, Sovietele au drum deschis pentru realizarea planurilor lor.

A) Propaganda

Acțiunea de propagandă se desfășoară pe planurile cele mai diverse, pe toate căile, cu toate mijloacele. Ea se ramifică astfel:

— propaganda comunistă propriu zisă,

— propaganda sovietică de Stat.

1. *Propaganda comunistă* propriu zisă este acțiunea prin care se răspândesc ideile comuniste în rândurile populației. Această acțiune este inițiată și coordonată de Komintern (Internaționala III-a), organizație ce-și are sediul la Moscova. Sub ordinele acestei centrale se află toate partidele comuniste din lume.

Prin propaganda comunistă se urmărește câștigarea de aderenți și organizarea lor în vederea desvoltării acestei propagande. Se urmărește crearea unui curent de simpatie față de ideile și acțiunile comuniste. În acest sens se desfășoară

propaganda comunistă printre muncitori, printre țărani, printre soldați și chiar printre intelectuali.

Paralel cu această acțiune de extindere a influenței politice, se întreprinde metodic o acțiune de denigrare și de combatere a tuturor curentelor și partidelor anticomuniste și antisovietice, ducându-se în același timp o acțiune de propagandă împotriva Statului în care se manifestă.

Propaganda comunistă este cu atât mai primejdioasă, cu cât ea se desfășoară astăzi numai subteran, numai în labirintul întunecat al vieții politice, sociale și economice a fiecărui Stat. Ea lucrează prin propagandiști încercați, dela om la om, căutând să speculeze toate nemulțumirile existente.

2. *Propaganda sovietică* de Stat are alt câmp de acțiune și folosește altă categorie de mijloace. Ea este auxiliarul de prim ordin al politicii externe a U.R.S.S.-ului. Ea caută simpatii și concursuri în țările străine pentru ca politica externă sovietică să poată înregistra succese.

Această propagandă urmărește:

— să creeze atmosferă favorabilă regimului sovietic, în care scop subliniază și idealizează toate realizările Uniunii Sovietice: politice, sociale, economice, culturale și militare;

— să găsească credit în opinia internațională pentru politica externă a U.R.S.S.-ului, în care

scop această politică este prezentată favorabil și pe cât posibil, în concordanță cu politica Statului respectiv;

— să formeze credința că armata sovietică este de neînvins;

— să arate că numai cu soluțiile și cu metodele întrebuințate de soviete se pot rezolva problemele actuale din toate țările;

— să constitue o speranță din regimul sovietic, în ochii mulțimii, îngrozită de unele negre consecințe ale războiului actual.

Propaganda sovietică se manifestă, în genere, la lumina zilei. Ea este ajutată mult de acțiunea subterană a propagandei comuniste, care crează și întreține un climat favorabil.

Propaganda sovietică n'a dus niciodată lipsă de fonduri, de oameni sau de prilejuri de afirmare. Ea s'a manifestat neîntrerupt, experimentând mijloace și sisteme inedite.

In vreme de pace și în vreme de război, ea și-a continuat drumul fără opriri. S'a putut constata chiar o desvoltare a acțiunii de propagandă în timpul conflictelor armate (China, Japonia, Finlanda) și în timpul ocupării militare a unor teritorii vecine (regiunile Poloniei răsăritene, Basarabia și Bucovina de Nord, țările baltice).

Rusia Sovietică utilizează, mai cu seamă, arma ofensivă a propagandei. Odată ales și pre-

cizat adversarul principal, propaganda sovietică nu-l slăbeşte şi nu-l cruţă. Ea loveşte neîncetat, de preferinţă în punctele slabe. În acelaş timp nu sunt deloc neglijate ţintele secundare.

Arma defensivă a contrapropagandei este întrebuinţată ori de câte ori propaganda adversă atacă. In permanentă veghe, ea nu lasă niciun atac fără ripostă. Intră automat în funcţiune în momentul în care s'a produs atacul propagandei adverse.

Au fost totuşi momente în care, deşi atacată, Rusia n'a ripostat. Cerinţele politice, în deosebi ale acţiunii diplomatice, au avut întâietate, impunând propagandei vremelnică tăcere şi aşteptare. Asemenea situaţii s'au ivit mai ales în preajma schimbărilor de direcţie politică ale statului sovietic. Astfel, cu mult înainte de semnarea pactului germano-sovietic din August 1939, propaganda sovietică nu mai ataca Germania şi nu mai răspundea atacurilor izolate ale cercurilor de sub influenţa Berlinului.

Caracteristica propagandei sovietice este sincronizarea propagandei externe şi interne. Nici o acţiune de propagandă nu se duce separat, în afară sau în interior. Ele se desfăşoară în acelaşi timp în ambele direcţii. Opinia publică internă este mobilizată ori de câte ori se pregăteşte şi se declanşează o acţiune externă. De asemeni,

propaganda externă nu cunoaşte oprire în momentele de schimbare în politica internă. Ea lămureşte, argumentează, enumără avantagiile, lasă să se întrevadă urmările politice favorabile ale acestor schimbări, care au fost deajuns de numeroase până acum.

Temele propagandei sovietice n'au fost niciodată fixe. Ele n'au avut un conţinut rigid, ci au evoluat după împrejurări. S'au adaptat condiţiunilor noui ale vieţii politice internaţionale. Fiecărei etape importante în politica europeană i-a corespuns o altă formă de propagandă sovietică.

Propaganda U.R.S.S.-ului a folosit rând pe rând năzuinţele unor popoare în detrimentul altora, pentru ca, după un timp, să le abandoneze şi chiar să le combată, îmbrăţişând fără jenă teza contrarie. Astfel, după ce şi-a însuşit punctul de vedere revizionist, atacând vehement pacea dela Versailles şi statele beneficiare, după ce a practicat o politică de amiciţie şi de colaborare cu Germania (republica dela Weimar), politică inaugurată prin tratatul dela Rapallo, Rusia nu s'a sfiit să treacă în tabăra antirevizionistă, încheind alianţă cu Franţa şi Cehoslovacia, intrând în Societatea Naţiunilor, combătând vehement politica revizionistă şi expansionistă a Reichului naţional-socialist. Iar în August

1939, în timp ce convorbirile militare anglo-franco-ruse erau angajate la Moscova, guvernul sovietic rupe şi cu această politică, semnând o serie de acorduri cu Germania, care au prefaţat războiul european, încă neterminat astăzi.

Toate aceste schimbări de politică externă au fost urmate de o revizuire şi o adaptare a metodelor şi mijloacelor de propagandă. Adversarii de până eri deveneau prieteni, asociaţii deveneau vrăjmaşi. Aceeaşi mişcare de înlocuire făceau şi susţinerile şi revendicările acestora. Politica sovietică făcea un efort pentru a-şi însuşi postulatele nouilor camarazi, cu cari urma să le susţină şi să le apere în comun. Propaganda sovietică îmbrăca haină nouă, după cerinţa politicii noui, scopul final rămânând acelaşi: *triumful comunismului în lumea întreagă.*

Este dela sine înţeles că sovietele au luat parte activă la politica şi propaganda grupului de ţări cu care se găseau în colaborare pe planul politicii externe. Au exploatat nemulţumirile popoarelor învinse, protestând alături de ele împotriva nedreptăţii păcii dela Versailles. Alături de ţările democratice, s'au revoltat şi au protestat împotriva politicii războinice şi expansioniste a statelor totalitare. Alături de axă, în fine, au atacat vehement tabăra anglo-franceză, atribuindu-i răspunderile războiului.

Fără să intervină cu armatele sale în războiul actual, U.R.S.S.-ul a luat parte la toate luptele din câmpul propagandei. Cu armele sale propagandistice şi cu materiile sale prime, a izbutit să favorizeze un grup de puteri în detrimentul celuilalt grup, fără să piardă însă din vedere scopul său final.

Propaganda sovietică a folosit de asemeni minorităţile etnice în vederea atingerii ţelurilor lor teritoriale şi expansioniste. Minorităţile ucraineană şi bielorusă din Polonia, minorităţile rusă, ucraineană şi evreească din Basarabia şi Bucovina, au fost terenurile în care propaganda sovietică a însămânţat cel mai mult.

Acţiunea politică propriu zisă şi acţiunea de propagandă a acestor minorităţi a fost în mod abil utilizată, în ciuda dificultăţilor.

Pentru a câştiga simpatii în ţările mici şi mijlocii, îngrijorate de viitorul, independenţa şi integritatea lor, deopotrivă de ameninţate, Sovietele au ştiut să apară ca apărător al independenţei şi dreptelor revendicări ale acestor ţări.

Propaganda sovietică, deşi vehementă în atacuri împotriva duşmanilor săi, este în ansamblu suplă, dovedind mari calităţi de adaptabilitate. La nevoe, sentimentele şi ţelurile adevărate se ascund, violenţele de limbaj se opresc.

Sunt situații în care nu se poate preciza pe cine atacă și pe cine susține propaganda sovietică. De obicei, asemenea momente sunt semnul după care se poate cunoaște o apropiată schimbare a politicei externe a Uniunii Sovietelor. Propaganda nu urmează, ci, de cele mai multe ori, precede o nouă politică a acestui stat.

B) Alarmismul

In țările în care sovietele plănuesc să lovească, alarmismul constitue arma lor favorită.

Utilizarea acestei arme comportă și riscuri mai puține. Operând la întunerec, prin șoapte strecurate abil în urechi credule, ea poate fi mai anevoe identificată și paralizată.

Ea are un câmp vast de acțiune, **mai cu seamă în vremurile tulburi, de mare tensiune politică, de incertitudine, când lumea este avidă de știri. Lipsită, din partea oficialității, de știri suficiente și prompte, lumea este înclinată, în asemenea momente, să dea crezare și svonurilor celor mai fanteziste.**

Sămânța svonului fals rodește, cu atât mai mult, nu numai pentrucă terenul este bun, dar și pentru că semănătorii sunt numeroși, activi, experimentați, aprovizionați. Aceștia lansează în același timp, în toate părțile, anumite svonuri, cu un anumit scop.

Dacă uneori se răspândesc ştiri neîntemeiate numai pentru a fi sondată opinia publică, numai pentru a se înregistra reacţiunile, de obicei răspândirea unor asemenea ştiri are drept scop crearea unei atmosfere de alarmă, de neîncredere, de panică.

În deosebi în regiunile asupra cărora s'au abătut mari necazuri, alarmismul se propagă mai uşor şi prinde mai adânc. Acolo unde lipsesc alimentele, unde bântue epidemiile, unde autoritatea a slăbit, unde mijloacele de comunicaţie funcţionează greu, unde conducătorii nu se mai bucură de încredere, unde desbinarea între popoarele conlocuitoare este vădită, unde organele de ordine nu mai pot asigura liniştea publică,— acolo alarmismul face ravagii.

Populaţia civilă nu ştie ce să mai creadă sau crede orice i se spune. Cuprinsă de demoralizare, ea poate fi uşor utilizată în orice direcţie, în orice acţiune. Ea devine un aluat în mâinile propagandiştilor comunişti şi sovietici.

C) Defetismul

O armă înrudită cu alarmismul este defetismul. Ea utilizează aceleaşi mijloace, aceiaşi agenţi, urmărind însă ceva mai mult: desarmarea morală a populaţiei.

Prin svonuri bine ticluite, larg difuzate, abil completate cu elemente noui, *se crează o stare de spirit de demoralizare.* Lumea îşi pierde echilibrul. *Sufleteşte, se separă de conducători.* Toate credinţele ei vechi se năruesc.

Aflată în bătaia tuturor vânturilor politice, ea poate deveni mult mai uşor pradă propagandei comuniste şi sovietice.

Desarmată moralmente, o naţiune nu mai poate lupta în mod eficace. In niciun caz, ea nu mai are şansă să câştige un război.

Virusul defetist pătruns în trupul naţiunii, capacitatea de rezistenţă în faţa inamicului se reduce la zero. Momentul devine favorabil pentru revoluţia comunistă.

O acţiune militară sovietică în asemenea condiţii nu mai are de ce să se teamă.

Defetismul sapă temelia statului pe care sovietele vor să-l lovească. El învinge în spatele frontului şi chiar în front, precedând armatele de ocupaţie.

CAPITOLUL III

EVOLUȚIA MIȘCĂRII ȘI PROPAGANDEI COMUNISTE ÎN BASARABIA ȘI BUCOVINA, PÂNĂ LA ÎNCEPUTUL LUNEI SEPTEMVRIE 1939

În Basarabia și Bucovina, mișcarea și propaganda comunistă dintre anii 1920 și 1939 (Septemvrie), a trecut prin următoarele etape:

a) Pregătirea insurecției armate; anii 1920—1924;

b) Renunțarea la planul insurecției și încadrarea mișcării comuniste din Basarabia și Bucovina în cea din România; anii 1924—1932;

c) Aplicarea tacticei « Frontul Popular »; anii 1932—1936;

d) Căutarea de forme legale de activitate, penetrația în partidele burgheze și activitatea sub regimul « Frontului Renașterii Naționale »; anii 1936—1939;

e) Infiltrarea comunistă în organizațiile politice de extremă dreaptă; anii 1934—1938.

1. *Pregătirea insurecției armate; anii 1920 — 1924.*

Alipirea Basarabiei la România s'a produs în momentul când Rusia era sfâșiată de lupte politice interne. Anii 1918—1919, când regimul bolșevic se afla în stare de războiu cu dușmanii săi din interiorul Rusiei, erau anii unei activități imprecise a comuniștilor din Basarabia și Bucovina. Răscoalele și unele acțiuni iredentiste înregistrate în aceste provincii erau ecoul luptelor interne din Rusia, producându-se spontan și fără un centru conducător.

Începând cu anul 1920, când regimul bolșevic s'a înscăunat în întreaga Rusie și când s'a format **Kominternul,** al cărui scop principal era provocarea imediată a unei revoluții comuniste în întreaga lume, Basarabia a devenit obiectul unei atențiuni deosebite din partea Sovietelor, care doreau o cât mai neîntârziată reocupare a acestei provincii.

În acest scop, organele sovietice respective au elaborat un plan în vederea provocării în Basarabia a unei insurecții armate, care trebuia să justifice intervenția armatelor sovietice.

Conform acestui plan, Basarabia a fost invadată de agenți sovietici, cari au început să formeze organizațiuni comuniste.

Graba cu care se înjghebau aceste organizațiuni dovedea că Sovietele credeau în reușita imediată a planurilor lor.

Pe de o parte graba, pe de altă parte insuficiența organizării GPU-ului*) în acțiunile sale în Basarabia și faptul că organizațiile comuniste erau singurele organisme pe care se putea bizui o asemenea întreprindere, au făcut ca organizațiile comuniste să activeze în direcții care, în mod normal, nu cad în competența lor. Astfel, pe lângă propagandă, organizațiile comuniste făceau spionaj, sabotaj, terorism și pregăteau insurecția armată.

Elementul social de bază, care trebuia să servească la executarea planului sovietic, era țărănimea. De aceia pe lângă organizațiile propriu zise ale partidului comunist, cum au fost și sindicatele profesionale, s'a creat o organizație a țăranilor zisă **« Soius Revolutionah Crestian »** prescurtat « S.R.K. », se citește **« Es, Er, Ka »** și înseamnă în românește **« Uniunea Țăranilor Revoluționari ».**

Organizația aceasta lucra sub directa conducere a G.P.U.-ului, având legături și cu Interna-

*) G.P.U. = Glavnoe Politicescoe Upravlenie. In românește = Direcțiunea Generală Politică.

In anul 1935 s'a transformat în Gugobez = Glavnoe upravlenie gosudarstvennoi bezopasnosty; în românește = Direcțiunea principală a siguranței Statului.

ţionala Ţărănească, sau **«Krestinternul»**, astăzi desfiinţată.

Scopul organizaţiei « S.R.K. » era răscoala înarmată împotriva României şi alipirea Basarabiei la Rusia Sovietică.

În perioada aceasta, toate comitetele conducătoare ale organizaţiilor comuniste din Basarabia, atât Comitetul Regional al partidului comunist, cât şi comitetul central al « S.R.K. », aveau legături directe cu G.P.U.-ul din Harcov, Odesa şi Balta, de unde primeau instructori, directive, fonduri, material de propagandă şi în special armament.

Armamentul venea în cantităţi destul de mari, făcându-se depozite în diferite centre ale Basarabiei, în special în regiunea de Nord şi în cea de Sud a provinciei.

Armamentul adus nu putea să ajungă însă pentru o adevărată răscoală înarmată. Sovietele ştiau acest lucru, dar s'au gândit să furnizeze armament numai elementelor minoritare, aflate în masă în unele regiuni ale provinciei — partea de Nord şi Sud a Basarabiei — răscoala cărora trebuia să servească drept acoperire şi direcţiuni de invazie peste Nistru.

Această activitate a culminat în anul 1924, când s'a produs răscoala dela Tatar-Bunar, provocată de agenţii Sovietelor pentru a dovedi la

conferința din Viena că populația basarabeană este de partea Sovietelor. Numeroase acțiuni izolate din diferite părți ale Basarabiei, precum și descoperirea unui număr impozant de organizații comuniste și a unui însemnat depozit de armament la Kelementz în județul Hotin, în acea perioadă, dovedesc cele de mai sus.

Cu alte cuvinte, în această perioadă, găsim **întreaga gamă a acțiunii subversive sovietice: propagandă, alarmism și defetism, sabotaj, terorism și spionaj** — executate de organizațiile comuniste locale, aflate sub directa conducere a G.P.U.-ului.

2. *Renunțarea la planul insurecției armate și încadrarea mișcării comuniste din Basarabia și Bucovina în mișcarea comunistă din România; anii 1924—1932.*

Schimbarea conjuncturii internaționale și în special scăderea valului revoluționar în toate țările europene de o parte și nereușita unor încercări de a provoca insurecția armată în Basarabia de altă parte, au determinat pe conducătorii sovietici să renunțe la planul ocupării Basarabiei, ceiace a dus la schimbarea tacticii mișcării comuniste.

Principala măsură a fost încadrarea mișcării comuniste din Basarabia și Bucovina în cea din

România, subordonând-o directivelor Comitetului Central al partidului comunist din România, recunoscut și acceptat ca o secțiune a **Kominternului.**

Prin aceasta s'a renunțat la planul provocării unei insurecțiuni armate și la ocuparea militară a Basarabiei, rămânând ca revoluția comunistă din Basarabia să se producă în același timp cu aceia din România.

Totuși nu s'a renunțat la specificarea unei situațiuni excepționale pe care trebuia să o aibă Basarabia ca provincie în cadrul Statului Român, prin faptul că nu se recunoștea dreptul României asupra ei și în lozincile comuniste elaborate pentru această provincie, pe lângă revendicarea dreptului de autodeterminare până la deslipirea de Statul Român, se cerea realipirea ei la Uniunea Sovietică.

Lozinca aceasta era considerată drept cea mai importantă și a fost menținută până la intrarea trupelor sovietice în Basarabia.

În anul 1924, se începe în Basarabia organizarea propriu zisă a mișcării comuniste, așa cum a fost ea până în ultimul moment.

Renunțându-se la planul insurecției, organizația « S.R.K. », a fost, încetul cu încetul, desființată. Spionajul a fost separat de mișcarea comunistă. S'a renunțat la sabotaj și la tero-

rismul individual executat prin organizațiuni comuniste.

Mișcarea comunistă s'a mărginit să desfășoare o intensă acțiune de **propagandă, alarmism și defetism și să organizeze mișcări de mase, pentru a pregăti terenul unor desordini, adică pregătirea unei stări revoluționare, premergătoare unei răsturnări sociale.**

În acest scop, mișcarea comunistă, atât în Basarabia cât și în întreaga Românie, a primit forme organizatoare precise: în fruntea tuturor organizațiilor comuniste se găsea partidul comunist format pe bază de nuclee de fabrici, străzi și sate, cu comitete locale, județene, regionale și unul central, cu subordonarea ierarhică de sus în jos.

Au fost create următoarele organizațiuni auxiliare: **Uniunea Tineretului Comunist** (U. T. C.) sau **Komsomol** (K. S. M.), pentru tineretul comunist; **Sindicate profesionale sau «Profisiomzâ»**, pentru organizarea luptei pe teren sindicalisto-muncitoresc; **«Mopr»** sau **«Ajutorul Roșu»** pentru ajutorarea deținuților comuniști; **«Școlarul Roșu»** pentru tineretul școlăresc; organizații ale studenților și pedagogilor revoluționari; **«Blocul muncitoresc-țărănesc»**, formațiunea electorală a partidului comunist, etc.

Lucrând pe tărâmuri deosebite, toate organizațiile de mai sus erau conduse de **Partidul comunist,** urmărind același scop.

In această perioadă, **tactica mișcării comuniste tindea la pregătirea unor acțiuni de mase, care, pornind dela conflicte economice, trebuiau să se transforme în greve și în demonstrațiuni de stradă, tinzând să ducă la agitațiuni pentru revendicări politice, ceia ce urma să producă, în mod inevitabil, crize revoluționare.**

Aici elementul social de bază, care trebuia să servească la realizarea acestui plan nou, a fost muncitorul industrial.

De aceia, mișcarea comunistă avea drept scop cucerirea de partea ei a marei mase muncitorești și în special din industriile așa zise « hotărîtoare », adică vitale, stagnarea cărora trebuia să paralizeze sistemul funcțional al statului.

În afară de aceasta, **mișcarea comunistă ducea o luptă aprigă contra tuturor influențelor necomuniste ce pătrundeau în sânul maselor muncitorești.** Astfel, se făcea cea mai aprigă critică partidelor burgheze de stânga și în special a celor socialiste, demascându-se demagogia lor.

În Basarabia și Bucovina erau folosite toate nemulțumirile populației, pentru atâțarea ei

contra statului român. Minorităților li se spunea că drepturile lor naționale nu sunt respectate. Românilor li se arăta că Moldovenii și Românii sunt două nații deosebite. Soldații basarabeni și bucovineni de origină ucraineană erau instigați să ceară îndeplinirea serviciului militar în provinciile respective și dreptul de a fi instruiți în limba maternă; țăranii — să nu plătească impozite și să ceară pământurile mânăstirilor și ale Statului; în chestiunea religioasă se cerea oficierea slujbei în limbile minorităților și păstrarea vechiului stil, etc. **Adică orice nemulțumire a populațiunii era astfel tălmăcită încât statul român ieșea cauza tuturor relelor, iar regimul și statul sovietic singura speranță și salvare a basarabenilor și bucovinenilor «oprimați».**

În perioada aceasta, adică în anii 1924—1932, mișcarea comunistă din Basarabia și Bucovina n'a crescut din punct de vedere al numărului membrilor activi și aceasta datorită acțiunilor destul de energice ale organelor de siguranță. Totuși, numărul simpatizanților pasivi, cari s'au dovedit să fie mult mai periculoși decât cei activi, a crescut neîncetat, pentrucă pe lângă opera de reprimare polițienească a comunismului **se simțea nevoia de o luminare a maselor, ceiace a lipsit.**

3. *Aplicarea tacticei « Frontului Popular »; anii 1932—1936.*

Atitudinea intrasigentă și izolarea mișcării comuniste de restul elementelor de stânga din viața politică a țării a făcut ca aceasta să nu îndeplinească sarcinile impuse ei de **Komintern.**

Eșecul forțelor de stânga din Germania — desbinarea cărora a permis întronarea național-socialismului — a impus modificări tacticei comuniste și a dus la crearea **« Frontului popular »**, care, sub conducerea **Partidului comunist**, trebuia să se opună succesului crescând al curentului de dreapta.

De aceia, în Basarabia și Bucovina ca și în întreaga țară, comuniștii se străduiau să încheie o alianță politică cu elementele de stânga, moderate, pentru a crea « fronturi democratice », « fronturi unice », etc., adică ediții camuflate ale « Frontului popular ».

Acțiunea politică a acestor « fronturi »trebuia să se rezume la apărarea « democrației amenințată de fascism » și la lozincile, în jurul cărora se puteau aduna elementele moderate de stânga și cele democratice burgheze, cât mai nevinovate, care nu cereau altceva decât păstrarea « libertăților democratice ». În fond, însă, comuniștii transformau lozincile acestea în lozinci comuniste, reclamând legalizarea acțiunii comuniste,

apărarea Uniunii Sovietice şi dreptul de autodeterminare al Basarabiei şi alipirea ei la Moldova Sovietică.

În Basarabia şi Bucovina, unde numărul evreilor este mare, în special în centrele urbane, ideea **«Frontului popular»**, ca antipod al antisemitismului, — idee de dreapta — s'a prins foarte repede şi numărul simpatizanţilor evrei creştea zilnic.

Şi în această perioadă numărul membrilor activi ai mişcării comuniste n'a sporit, *aceasta datorându-se creşterii mişcării antisemite, în special a partidului cuzist, care luase proporţii mari în Basarabia şi Bucovina.* Ceva mai mult: el a scăzut. În schimb, numărul simpatizanţilor pasivi a sporit, în deosebi în rândurile minorităţii evreieşti.

4. *Căutarea formelor legale de activitate şi penetraţia în partidele burgheze; activitatea sub regimul «Frontului Renaşterii Naţionale»; anii 1936—1939.*

Datorită măsurilor poliţieneşti luate contra tuturor organizaţiilor comuniste camuflate sub firma diferitelor «fronturi», comuniştii s'au văzut în imposibilitate de a lucra în mod legal, ceiace nu le permitea să aibă legături cu straturile populare.

Tocmai în această perioadă, în urma evenimentelor politice din Franța, partidele de stânga românești, cum a fost cel național-țărănesc, și-au schimbat atitudinea față de comuniști, căutând colaborarea cu ei.

Comuniștii au acceptat acest joc, urmărind atragerea spre ei a tuturor elementelor radicale, în special din rândurile țăranilor și intelectualilor, cu cari nu mai aveau aproape nici o legătură.

În Basarabia și Bucovina, această colaborare între comuniști și național- și radical-țărăniști, a folosit numai comuniștilor, cari au știut să combine demagogia politică și regionalistă a național- și radical-țărăniștilor cu demagogia lor în folosul comunismului și **Uniunii Sovietice.**

Și în această perioadă, paralel cu activitatea lor zilnică și cu agitarea lozincilor generale, comuniștii din Basarabia continuau activitatea pentru înrădăcinarea ideii de deslipire a Basarabiei de Statul Român. Colaborarea cu național- și radical-țărăniștii a făcut ca numărul simpatizanților pasivi să crească; printre aceștia se găseau și foarte mulți conducători, membri activi, ai partidelor burgheze de stânga.

Desființarea partidelor politice și formarea **«Frontului Renașterii Naționale»** a silit pe comuniști să revină la vechile lor metode de activitate clandestină.

5. *Infiltrarea comunistă în organizațiile politice de extrema dreaptă; anii 1934—1938.*

În etapa 1932—1936, în care comuniștii au aplicat tactica **Frontului popular**, partidul comunist din România a procedat la lichidarea sectarismului din organizațiile de partid, adoptând următoarea deviză: «Partidul comunist este un partid politic care activează pe bază de conspirație și trebue deci să-și îndrepte acțiunea în masele largi populare».

În acest scop, mișcarea comunistă procedează la desființarea nucleelor și la introducerea membrilor componenți — a creștinilor și în special a celor neidentificați de organele polițienești, — în toate organizațiile politice și sociale din țară.

Prin această nouă tactică se urmărea:

— procurarea informațiunilor;

— contactul cu masele populare înrolate în aceste organizații;

— îndrumarea acestor organizații, pe cât era posibil, pe căile indicate de linia politică a Kominternului;

— desagregarea lor la momentul oportun.

Pe măsură ce partidul comunist se convingea că tactica frontului popular nu reușește și că grupările de extremă dreaptă câștigă teren, o deosebită atenție a fost acordată activității în

interiorul Mișcării Legionare și a Partidului Național-Creștin.

Această tactică a fost aplicată de altfel și la instaurarea regimului național-socialist în Germania, când o parte din comuniștii germani au pătruns în organizațiile național-socialiste de masă.

Mișcarea comunistă dorește revoluția maselor, indiferent de unde ar veni ea. Chiar dacă este pornită de altă grupare politică, chiar dacă servește alte scopuri, revoluția este sprijinită. În primul rând, pentrucă ea sdruncină regimul și pregătește prăbușirea statului burghez, iar în al doilea rând pentrucă ea poate fi deviată dela drumul ei inițial și împinsă pe drumul insurecției comuniste.

În ce privește penetrația în partidele de extremă dreaptă cu caracter de masă, mișcarea comunistă urmărește:

— masele populare să fie înarmate ;

— provocarea de rebeliuni ;

— participarea satelor și suburbiilor la rebeliune ca executori ;

— participarea clasei muncitoare cu rol conducător ;

— provocarea de devastări, jafuri și asasinate.

Consecințele reale ale rebeliunii sunt mult mai prețioase pentru comuniști decât rebeliunea

propriu zisă şi rezultatul ei imediat; ceiace contează în primul rând este faptul că proletariatul se deprinde cu luptele de stradă, că ţărănimea este atrasă în luptele politice şi sociale şi că forţa publică este pusă într'o situaţie de desorientare sau neputinţă.

Pentru a ilustra acţiunea comunistă şi sovietică în lăuntrul partidelor de dreapta, vom da câteva exemple:

a) Dintr'o ordonanţă definitivă a Tribunalului Militar al Corpului III Armată, extragem următoarele observaţiuni:

« Menţionăm că serviciul de informaţii sovietic se preocupă de activitatea diferitelor organizaţiuni sau curente politice din România care prin caracterul lor ar putea ameninţa regimul sovietic. Acest serviciu se interesează şi urmăreşte activitatea Ruşilor albi, pe aceia a organizaţiilor naţional-ucrainiene şi într'o mare măsură se interesează de mersul curentelor de dreapta din România. Pentru a fi la curent cu mersul acestor mişcări, cât şi pentru a le putea paraliza acţiunea şi a le degenera în mişcări revoluţionare cu scopul de a putea provoca tulburări interne, serviciul de informaţii sovietic ordonă oamenilor săi să se înscrie în organizaţiile partidelor noastre de dreapta: **Partidul Naţional-Creştin** (cuzist),

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ
— CLUJ —

Partidul Totul Pentru Țară (legionar) și **Frontul Românesc** (vaidist).

« În cazul cel mai rău pentru ei, acești intruși ai Sovietelor au rolul de a discredita partidele de dreapta și a servi la momentul oportun ca agenți provocatori și instigatori la acte de rebeliune, ca unora ce li se distribue la timp și arme.

« Tactica de a introduce elemente comuniste în organizațiile naționaliste cu scopul de a informa, dizolva și servi ca instigatori la rebeliune, nu este nouă. E deajuns să citãm cazul studentului Zotti din procesul de spionaj Emanuel-Oreol-Zotti, judecat la acest tribunal în anul 1936. Acesta avea misiunea categorică din partea Sovietelor de a activa în Partidul Național-Creștin și a procura toate informațiile posibile numai cu privire la această organizație politică, orice altă inițiativă fiindu-i cu desăvârșire interzisă ».

b) Cu ocazia descoperirei unei mari organizații de spionaj în Basarabia, în 1936, s'a aflat că studentul Zotti Gheorghe, secretarul organizației Partidului Național-Creștin din Chișinău, s'a introdus din ordin în acest partid, pentru a da informațiuni asupra tuturor mișcărilor și proiectelor sale. Acest student s'a oferit să dea informațiuni militare pe timpul cât își făcea stagiul militar, dar șefii săi i-au răspuns să nu se abată dela misiunea primită. Acest fapt

549.105

dovedește însemnătatea pe care serviciul de informații sovietic o acordă activității de informare și dizolvare în interiorul partidelor de dreapta.

c) Un ofițer de rezervă — de origină basarabean, — recrutat în anul 1924 în serviciul de informații sovietic, după ce a fost ani de-a-rândul exploatat pentru spionaj, a primit însărcinarea să se înscrie într'una din mișcările de dreapta. Încetul cu încetul, acesta a devenit un membru marcant al Partidului Național-Creștin.

d) În 1937, cu ocazia descoperirii unei mari organizații de spionaj în sudul Basarabiei, s'a stabilit că una din liniile acestei rețele activa exclusiv în partidele de extremă dreaptă. Astfel, a fost arestat un membru din Partidul Totul Pentru Țară (legionar), care fusese instruit la Odesa în acest scop. Misiunea lui era să organizeze în satul său un cuib legionar, numai cu oamenii lui de încredere. În adevăr, acesta devenise în cel mai scurt timp unul din cei mai activi șefi de cuiburi legionare.

Cu această ocazie s'a descoperit și un membru al Frontului Românesc (vaidist) — șef de organizație —, care fusese introdus în acest partid tot de serviciul de informații sovietic.

e) De remarcat că, în timpul ocupării Basarabiei și Bucovinei de Nord, mare parte din

membrii Partidului Național-Creștin din Basarabia s'au refugiat în vechiul regat, pe când majoritatea legionarilor din Chișinău și restul Basarabiei au rămas pe loc. Această deosebire de atitudine nu se poate explica altfel, decât prin legătura ce acești legionari o aveau cu organizațiile sovietice.

*

Dacă după 1938, acest mod de activitate a spionajului sovietic pare să fi încetat, s'a revenit la el în toamna anului 1940, odată cu reconstituirea mișcării legionare.

În perioada de reorganizare a acestui partid, câtă vreme au fost deschise porțile sale pentru nouii veniți, s'au strecurat unii din agenții sovietici, iar membrii organizațiilor comuniste — creștinii — au fost aproape toți vărsați în mișcarea legionară.

După forma pe care a luat-o rebeliunea din 21—23 Ianuarie 1941, se poate constata asemănarea izbitoare dintre această insurecție legionară și recomandările comuniste.

Toate normele de acțiune comuniste se găsesc în această rebeliune:

— au fost înarmate numeroase grupuri de muncitori și țărani legionari;

— s'au provocat rebeliuni și ocupări de instituții publice;

— au fost aduse satele și suburbiile să participe la luptele de stradă ce se dădeau în orașe;

— s'a dat un rol conducător Corpului Muncitoresc Legionar;

— s'au organizat devastări și pogromuri, antrenându-se în aceste acțiuni țăranii și oamenii din suburbii.

Acestor caracteristici ale rebeliunii legionare se adaugă faptul că printre rebelii din zilele de 21—23 Ianuarie se aflau și câțiva comuniști notorii.

*

Mișcarea comunistă din Basarabia și Bucovina, în anii 1920—1939, a trecut prin două faze mari:

a) Prepararea insurecției armate în Basarabia și Bucovina sub conducerea directă a Sovietelor, în anii 1920—1924, plan care n'a reușit datorită măsurilor luate de autoritățile românești, cuminteniei maselor populației din aceste provincii, în mare majoritate românească și lipsei unei conjuncturi politice favorabile unei invaziuni militare sovietice.

b) Incadrarea mișcării comuniste din Basarabia și Bucovina în mișcarea din România, cu tendința de a se obține deslipirea Basarabiei de România în urma provocării unei revoluții comuniste românești, aduce același rezultat negativ.

În ce privește formarea unui strat destul de gros al simpatizanților pasivi, plasați peste tot, **se poate spune că meritul mișcării comuniste în această privință nu este atât de mare, cât este vinovăția autorităților românești, care n'au făcut nimic pentru a opune propagandei comuniste o propagandă națională și anti-sovietică.**

CAPITOLUL IV

PREGĂTIREA PSIHOLOGICĂ A POPULAȚIEI BASARABENE ȘI BUCOVINENE ÎN VEDEREA INVAZIEI ARMATEI SOVIETICE; SEPTEMVRIE 1939 - IUNIE 1940

Tratatul de neagresiune și amiciție încheiat de Germania și U.R.S.S., care marchează începutul acestei perioade, a produs desorientare în rândurile comuniștilor din Basarabia și Bucovina.

Aceștia n'au putut înțelege rostul unei atât de neașteptate colaborări și, la un moment dat, au început să apară unele manifestări de opoziție față de noua politică a Sovietelor.

Conducătorii sovietici, aflând despre acest curent, s'au grăbit să întărească mișcarea comunistă din Basarabia și Bucovina cu un număr de elemente refugiate în U.R.S.S. și trecute acolo printr'o școală specială de propagandă.

Totuși, **mișcarea comunistă din Basarabia și Bucovina n'a primit instrucțiuni speciale,**

care ar fi putut desvălui intențiunile Sovietelor de a invada aceste provincii.

Instrucțiunile din ultimul moment prevedeau doar intensificarea activității și propagandei comuniste și sovietice și folosirea noilor împrejurări pentru găsirea unor posibilități legale de activitate.

Astfel, toată atențiunea s'a dat pătrunderii în breslele muncitorești, în Camerele de Muncă și în toate instituțiunile unde se cerea prezența muncitorilor, unde trebuiau plasate elementele de încredere, cu misiunea de a se strecura în organele de conducere.

În același timp, s'a cerut folosirea legislației muncitorești pentru provocarea de conflicte economice între patroni și muncitori.

Aceasta pe tărâm economic.

Pe tărâm politic, s'a cerut pornirea mai intensivă a luptei contra ideii «**Frontului Renașterii Naționale**» și a «**Gărzilor Naționale**», considerate drept formațiuni fasciste și anti-democratice, care trebuiau boicotate.

S'a dus o campanie foarte activă contra înscrierii populației în F.R.N. și în Gărzile Naționale.

În legătură cu concentrările, rechizițiile și fortificarea granițelor, s'a activat intens contra acestor măsuri, arătându-se că România se pre-

gătește de război, încercând prin aceasta a slăbi spiritul de disciplină al soldaților și familiilor celor concentrați.

De asemenea, s'a dus campanie permanentă contra premilităriei și Străjii Țării.

S'a încercat pătrunderea în organizațiile minorităților recunoscute, cu scopul de a se imprima programului acestora nuanțe combative. Iar în rândurile minorității evreiești s'a întreprins o acțiune sistematică împotriva antisemitismului, de care acuzau guvernul român.

De menționat că în jumătatea a doua a lunii Septemvrie 1939, adică după desmembrarea Poloniei și ocuparea părții răsăritene de către armatele sovietice, propaganda sovietică luase proporții îngrijorătoare în Basarabia și Bucovina, în special în masele populației ucrainiene din regiunea de nord a Bucovinei.

Activitatea aceasta avea drept scop să demonstreze, prin comparație, cât de bun era regimul sovietic și cât de dorit ar fi ca Basarabia și Bucovina să se afle sub acest regim.

Pentru crearea acestei stări de spirit, Sovietele s'au folosit, în afară de mișcarea comunistă, de o intensă propagandă proprie, făcută prin presă și reviste, radio și cinematograf.

Astfel, în această perioadă, ziarul « Izvestia » este cerut în număr tot mai mare de către depo-

zitarii din Basarabia și Bucovina, numărul cititorilor crescând considerabil, mai ales că ziarul se trecea din mână în mână, la câte 5—6 și chiar mai mulți amatori.

Posturile de radio sovietice desfășurau o vie acțiune de propagandă, acordându-se Basarabiei o atențiune deosebită. În timp ce postul nostru de radio-difuziune dela Chișinău, din cele 4—5 ore de activitate zilnică, rezerva 3—4 ore pentru muzică de dans, postul de radio Tiraspol, din 8 ore de activitate, consacra cel puțin 5—6 ore pentru propagandă.

Cinematografele din Basarabia și Bucovina și chiar din restul țării au rulat numeroase filme de proveniență sovietică și cu caracter de propagandă, realizând, pe lângă rețete mari, chiar și manifestațiuni de simpatie din partea publicului. În ciuda autorităților noastre, posturile de radio sovietice anunțau manifestațiunile de simpatie făcute de publicul din România pentru filmele sovietice.

Concomitent cu aceasta, se desfășura în Basarabia și Bucovina de Nord **o vie propagandă dela om la om**, în sate și orașe, anunțându-se că armatele sovietice vor ocupa aceste provincii la o dată apropiată și că regimul sovietic va aduce o ameliorare a situației tuturor categoriilor sociale. Populația era îndemnată să rămână pe loc

şi să nu se teamă de ocupaţie, căci armata sovietică aduce eliberarea şi mulţumirea tuturor.

S'a spus, pentru liniştirea şi câştigarea populaţiei, că nu se vor expropria imobilele urbane cu mai puţin de două apartamente, că va fi respectată proprietatea rurală până la 10 hectare, că impozitele vor fi scăzute, că — în fine — comerţul îşi va urma cursul normal, fără îngrădiri şi şicane.

Toate categoriile de profesionişti — salariaţi publici şi particulari, precum şi liber profesionişti — au fost hrănite cu asemenea ştiri favorabile Sovietelor.

Această propagandă se desfăşura mai ales în rândurile populaţiei evreieşti, care constituia majoritatea în oraşele şi târgurile basarabene şi bucovinene. Ca urmare a acestei propagande, evreii începuseră să cumpere dela creştini, şi în special dela românii cari îşi lichidau averile, imobile până la două apartamente şi terenuri până la 10 hectare.

Propaganda sovietică a speculat de asemenea cu abilitate frica unei părţi a populaţiei de o eventuală ocupaţie germană a României. Împrejurarea că orientarea politică a României se accentua către dreapta şi că svonuri persistente anunţau o alianţă militară germano-română, făcea ca o bună parte a populaţiei basarabene şi

bucovinene să creadă şi chiar să spere că invazia rusească se va produce curând. Aşa se explică faptul că populaţia evreiască bogată din Basarabia şi Bucovina, care se pregătise cu multă vreme înainte să-şi evacueze averile, a preferat să rămână sub regimul sovietic, decât să fie expusă efectelor represiunii germane.

În momentul în care armata roşie apare ca un factor decisiv în rezolvarea chestiunilor externe ale Statului sovietic, se observă următoarele fenomene:

a) Organizaţiile comuniste din Basarabia şi Bucovina primesc însemnate sume de bani, material şi propagandişti din Rusia — şi nu, ca de obiceiu, dela conducerea centrală a Partidului Comunist român;

b) Problema minoritarilor ruşi devine una dintre principalele preocupări ale organizaţiei basarabene;

c) Se fac intense pregătiri pentru demonstraţii de stradă;

d) Acţiunea comunistă în breslele muncitoreşti tinde spre greve şi conflicte politice;

e) Conspiraţia se măreşte;

f) Apar cocardele roşii şi inscripţii ca: «Polonia şi Basarabia».

Atât în Basarabia cât şi în Bucovina s'au observat în această perioadă numeroase treceri în

Rusia Sovietică. Din Basarabia nordică se organizau refugieri colective, în deosebi de ucrainieni, pentru a se arăta că minoritatea ruteană era persecutată de regimul românesc.

Se spunea în rândurile ucrainiene că armatele roşii vor ocupa Bucovina odată cu Basarabia şi că acei cari vor fugi vor juca, la înapoiere, un rol mare în regimul sovietic.

Peste 80% din populaţia ucraineană devenise comunistă în ultimele luni ale anului 1939.

După îngheţarea Nistrului, s'au înregistrat foarte numeroase treceri din Basarabia. Unii locuitori au plecat cu întreaga familie, după ce şi-au lichidat complet gospodăriile ce aveau.

S'au semnalat de asemeni cazuri de dezertare în Rusia Sovietică a numeroşi soldaţi sub arme — activi şi concentraţi — fugiţi dela unităţi şi din detaşamentele de lucru pentru fortificaţii, precum şi din acei cari primiseră ordine de concentrare.

Curentul de refugiere în Rusia Sovietică printre populaţia din Basarabia şi mai ales din Nordul Bucovinei, precum şi numeroase cazuri de dezertare din armată, nu erau evenimente întâmplătoare şi izolate, ci efectul unei acţiuni subversive, metodic şi perseverent desfăşurată de Soviete.

Această activitate de slăbire a moralului populației și de subminare era favorizată de absența totală a unei acțiuni de contrapropagandă din partea noastră.

Toți acești refugiați dezertori, după trecerea cursurilor unor școli speciale de propagandă, **erau destinați să preceadă, să însoțească și să urmeze avangardele armatei roșii, în scopul adâncirii propagandei sovietice în rândurile populației și chiar ale armatei noastre.**

*

O caracteristică a propagandei sovietice în această perioadă este organizarea în principalele orașe basarabene a unor organisme politice denumite « Comitete de inițiativă pentru protecția teritoriului basarabean în timpul evacuării de către români ».

Asemenea « comitete » s'au constituit la Chișinău, Orhei, Bălți, Soroca, etc.

La Bălți, « comitetul » respectiv a intrat în acțiune chiar înainte de invazia sovietică, trimițând șefilor de autorități avertismente cu următorul conținut:

— evacuarea edificiilor publice să se facă fără stricăciuni și să fie lăsate intacte;

— populația să fie cruțată de cruzimi;

— rechizițiile să fie înapoiate proprietarilor;

— oraşele să nu opună rezistenţă, evitând astfel bombardarea şi distrugerea lor.

Svonurile lansate în această perioadă au avut drept scop dibuirea pulsului politic al populaţiei şi a puterii de reacţiune a guvernului român. De asemeni, s'a urmărit crearea unei atmosfere alarmiste şi defetiste.

Efectul acestei acţiuni a fost:

— O parte din populaţia basarabeană şi din Bucovina de Nord — minoritară — a devenit favorabilă regimului sovietic;

— Populaţia — majoritară — românească n'a acţionat împotriva acestor tendinţe centrifuge, adoptând o atitudine de pasivitate;

— Cea mai mare parte din autorităţi, neaşteptându-se la invazia sovietică, nu au luat măsurile necesare pentru redresarea moralului populaţiei civile;

— Minorităţile naţionale, şi chiar o parte din populaţia majoritară confundau Rusia Ţaristă de altădată cu Rusia Sovietică de astăzi, confuzie fatală pe care au regretat-o în scurt timp după ocupaţie.

*

Perioada dintre Septemvrie 1939 şi Iunie 1940 s'a remarcat aşa dar prin:

— Intensificarea activităţii comuniste, fără să se bănuiască rostul ei;

— Plasarea de către agenții N.K.V.D. *)-ului, peste capul mișcării comuniste, a unei serii de svonuri pentru a se cunoaște starea de spirit a populației și reacțiunea ei față de o eventuală invazie a trupelor sovietice;

— O stare de îngrijorare, cu momente de panică, în masa populației urbane și rurale din Basarabia și Bucovina, având ca urmare refugierea în interiorul țării a celor cu avere, scăderea bruscă a prețurilor la bunurile imobiliare și la produsele agricole și, totodată, o prăbușire a încrederii populației în Statul Român și o tendință de exagerare a puterii Statului Sovietic;

— Un curent de refugiere în Rusia a populației din Nordul Bucovinei și Basarabiei, care a dus și la numeroase dezertări din armată;

— Lipsa unei acțiuni românești de contracarare a propagandei sovietice și comuniste;

— Pregătirea atmosferei pentru ca acțiunea de forță a Sovietelor să găsească sprijin din partea populației celor două provincii.

---

*) N.K.V.D. Narodnâi Comisariat Vnutrennih Del. In românește: Comisariatul Poporului pentru Afacerile Interne.

CAPITOLUL V

ACȚIUNEA POLITICĂ A SOVIETELOR ÎN TIMPUL OCUPĂRII BASARABIEI ȘI BUCOVINEI DE NORD

A) Propaganda, alarmismul, defetismul

În timpul ocupării Basarabiei și Bucovinei de Nord de către armatele sovietice, acțiunea de propagandă, alarmism și defetism a luat mari proporții pe tot cuprinsul acestor provincii.

Acțiunea politică subversivă a sovietelor s'a desfășurat atât în rândurile populației civile, la sate și orașe, cât și în rândurile armatei române în retragere.

Prin activa lor propagandă, sovietele căutau să dovedească superioritatea regimului comunist față de regimul românesc și să atragă de partea lor cât mai multe elemente, — bărbătești și femeiești, civile și militare. Odată câștigate de partea lor, aceste elemente erau neîntârziat utilizate în acțiunea dusă pe diferite planuri întru realizarea scopului fixat.

Prin răspândirea de svonuri alarmiste, agenții sovietelor urmăreau să semene neîncrederea, panica și nesiguranța în rândurile populației civile și ale ostașilor.

Prin campania defetistă, se urmărea demoralizarea populației civile și a armatei, crearea unei atmosfere de desarmare morală, care convenea de minune ocupanților.

1. Propaganda

Propaganda sovietică pe timpul ocupației Basarabiei și Nordului Bucovinei a fost îndrumată și coordonată de **comisarii politici ai armatei roșii** (politrucii), cari se găseau tot timpul în fruntea avangărzilor sovietice, compuse exclusiv din unități motorizate.

Acești comisari erau secondați de numeroși agenți propagandiști cari știau, mai toți, românește. Cea mai mare parte din ei erau recrutați dintre refugiații basarabeni și bucovineni, trecuți clandestin în U. R.S.S. în ultimii ani și instruiți într'o școală specială de propagandă. De îndată ce-și făceau apariția într'un oraș, într'un sat sau într'un convoi militar, ei începeau acțiunea de propagandă.

Numeroși parașutiști și tankiști vorbeau de asemeni curent românește și participau la acțiunea de propagandă.

În acțiunea lor de propagandă, rușii au contat mult pe elementele comuniste și pe evreii din Basarabia și Bucovina, cari s'au pus dela început în serviciul lor.

Încă din prima zi a invaziei rusești, s'au aruncat din avioane manifeste de propagandă în limba română. Parașutiștii și tankiștii au răspândit asemenea manifeste, redactate de comandamentul armatei roșii.

Grupuri militare de propagandă, cu automobile sau motociclete, distribuiau prin sate și orașe, precum și convoaielor militare: manifeste, fotografii, ziare, reviste, broșuri, cărți, material redactat în limba română și uneori în limba rusă.

a) *In rândurile populației civile*

În rândurile populației civile s'a difuzat un bogat material de propagandă, în primul rând manifeste.

Un manifest, redactat în limba română, — « către populația Basarabiei » — îndemna locuitorii acestei provincii « să nu distrugă bunurile și localurile publice, care sunt ale lor ». Se spunea, în același manifest, că unirea Basarabiei cu Uniunea Sovietelor o eliberează « de jugul românesc, asigurând poporului o viață nouă și tihnită, precum și noui împroprietăriri și anularea tuturor impozitelor ».

Un alt manifest se adresează « fraților moldoveni, ruși și ucraineni », având următorul final: « Nu lăsați ca fabricile, căile ferate și podurile să fie distruse. Aceste bunuri sunt făcute cu avutul vostru și sunt ale poporului. Pământurile mânăstirilor, boierilor și marilor funcționari vor fi împărțite țăranilor ce nu au pământ. Toate impozitele vor fi anulate. Familia cea mare a popoarelor unite sovietice vă așteaptă cu bucurie și viață liberă ».

Prin fotografii, erau popularizate figurile conducătoare sovietice, în frunte cu Stalin. Prin reviste, broșuri și cărți, erau popularizate lozincile și țelurile politicii sovietice.

Prin viu graiu, propagandiștii căutau să convingă populația civilă că regimul sovietic este superior regimului românesc și că este în interesul ei să rămână sub soviete.

In sate și orașe, propagandiștii comuniști vizitau pe funcționarii regățeni și barasabeni spunându-le să rămână pe loc, viața și slujba fiindu-le garantate.

Mulți au căzut în cursa deschisă de propaganda sovietică și au rămas. Doctori, magistrați, ingineri, profesori, învățători, funcționari dela C.F.R. P.T.T., C.A.M., sfătuiți să nu-și părăsească posturile lor, au rămas într'un număr destul de mare.

Se invoca, în deosebi, argumentul că sub regimul sovietic se va putea câştiga mai uşor existenţa decât în România, unde va domni mizeria şi teroarea. Se arăta că România se va reduce la vechiul regat şi că nu va mai fi în măsură să hrănească şi populaţia refugiată.

Ţăranilor li se promiteau pământurile statului, ale bisericilor şi mânăstirilor şi ale marilor proprietari. Muncitorilor li se descria un regim în care li se va rezerva locul de frunte. Tinerii erau atraşi cu perspectiva de a fi promovaţi la locuri de conducere. Tuturor li se spunea că vor fi scutiţi de armată, de impozite şi de orice alte obligaţiuni către Stat.

Minorităţile aveau promisiunea de a fi puse pe picior de totală egalitate atât din punctul de vedere politic, cât şi economic, social şi cultural.

Pe măsură ce se exagerau defectele şi lipsurile regimului românesc, se dădeau proporţii frumuseţilor şi avantajelor regimului sovietic, care era prezentat ca singur în măsură să satisfacă toate naţionalităţile şi toate categoriile sociale.

Încă din seara zilei de Joi 27 Iunie 1940, comuniştii şi evreii din Basarabia şi Bucovina au început o vie propagandă printre muncitorii dela oraşe şi în rândurile populaţiei sărace din suburbii în sensul ca nimeni să nu dea concurs

armatei, administrației și populației române în curs de evacuare.

Aceeași propagandă s'a făcut și în satele basarabene și bucovinene. Efectele n'au întârziat să se arate. S'au semnalat cazuri când locuitori pașnici, chiar de origină românească, au refuzat să dea apă de băut ostașilor și refugiaților români, sub teroarea agenților sovietici.

b) *In rândurile armatei*

Prin materialul de propagandă distribuit soldaților, dar mai ales prin viu grai, propagandiștii sovietici și comuniști — unii îmbrăcați în uniforma militară românească — căutau să convingă ostașii originari din Basarabia și Bucovina să părăsească armata română — cu armă, efecte și cal — și să se ducă la ei acasă, unde-i așteaptă binefacerile regimului sovietic. Li se spunea că vor fi scutiți de serviciul militar, de impozite și că vor trăi în liniște și îndestulare.

Unor ofițeri și subofițeri li s'au făcut propuneri să rămână în regiunile ocupate, oferindu-li-se o viață ferită de griji și bogată în perspective. Acestora li se spunea că România va fi împărțită între Germani, Unguri și Bulgari și că armata română va fi desființată.

Atât soldaților, cât și subofițerilor și chiar ofițerilor li se descria în culorile cele mai negre

situația din România, care nu mai putea garanta existența nici în armată, nici în profesiunile civile. În acest mod, puteau izbuti mult mai ușor încercările de prozelitism, elementele desorientate fiind fără greutate câștigate cauzei sovietice.

Agenții sovietici se strecurau în rândurile armatei române în retragere, unde făceau — în unele cazuri nestingheriți — o vie propagandă pentru câștigarea de noui partizani.

Călcând clauzele convenției, avangardele sovietice au depășit din prima zi liniile fixate pentru cele patru etape ale operațiunilor de ocupare militară a acestor provincii. Prin apariția tancurilor și a paraşutiștilor chiar din prima zi pe linia nouei frontiere, s'a produs confuzie și chiar panică în unele unități. La crearea acestei stări de spirit a contribuit și efectul moral provocat de aviația sovietică, care zbura foarte jos deasupra unităților armatei noastre.

Paraşutiștii și tankiștii, transformați în propagandiști, răspândeau printre soldați manifeste și ziare comuniste, cele mai multe redactate în limba română.

Agenții propagandiști, cari știau curent românește, se amestecau printre soldații noștri și, fie individual, fie în grupuri, îndemnau la părăsirea unității și la înapoiere la vetre, anunțând în acelaşi timp reformele prin care regimul

sovietic avea să amelioreze condițiile lor de viață.

Acești agenți făceau o critică acerbă armatei noastre, pe care o acuzau de incapacitate, desorganizare și tratament excesiv de aspru față de soldați. În același timp, ei criticau organizarea de stat românească — administrație, magistratură, învățământ, etc. — pe care o arătau potrivnică intereselor categoriilor muncitoare și sărace.

Unii propagandiști sovietici țineau discursuri în fața adunărilor ostășești ad-hoc, criticând conducerea Statului și a armatei române și preamărind regimul sovietic. Ei nu îndemnau numai ostașii de origină basarabeană și bucovineană să părăsească armata « moșierilor și capitaliștilor români » și să se înapoieze la căminurile lor, dar sfătuiau și pe cei din « regat » să rămână pe loc, căci sub regimul sovietic vor avea, în orice caz, un tratament mai bun.

Unitățile mecanizate sovietice, cari constituiau avangărzile armatei roșii de invazie, contribuiau efectiv la această acțiune. Pe de o parte acestea urmăreau întârzierea marșului în retragere a coloanelor armatei române, pentru a le desarma de îndată ce nu au trecut de linia de demarcație fixată pentru etapa zilei, iar pe de altă parte, căutau să le oprească și să le imobilizeze

la ieşirile din localităţi, convocând pe ofiţeri la capul coloanelor pentru parlamentări asupra evacuării, permiţând astfel agenţilor propagandişti să se infiltreze în rândurile coloanelor şi să declanşeze o adevărată ofensivă propagandistică.

Agenţii sovietici erau ajutaţi în această acţiune de elementele comuniste şi comunizante provenite din minorităţile: evreiască, ucraineană, rusă, bulgară şi găgăuţă. Aceştia aşteptau coloanele noastre la popasuri şi cantonamente, se amestecau printre soldaţi şi făceau propagandă sovietică şi comunistă.

Rezultatele acestei acţiuni s'au putut vedea în actele de dezertare şi de disolvare semnalate la unele unităţi româneşti.

2. Alarmismul

Agenţii sovietici au lansat nenumărate svonuri alarmiste, în scopul de a produce panică în rândurile populaţiei şi armatei şi a sdruncina încrederea în conducătorii români — militari şi civili — precum şi în viitorul statului român.

a) *In rândurile populaţiei civile.*

Comuniştii şi propagandiştii din armata roşie afirmau că:

— în România a izbucnit revoluţia comunistă ;

— Regele a fost detronat şi nevoit să fugă din ţară, iar Marele Voevod Mihai a fost împuşcat;

— trupele ungureşti au pătruns în Ardeal, iar cele bulgare în Cadrilater;

— paraşutiştii germani au ocupat Bucureştii;

— armata română s'a descompus, ofiţerii sunt degradaţi şi omorîţi;

— în toată România se dau lupte de stradă între comunişti şi gardişti (legionari);

— în tot cuprinsul ţării bântue foametea;

— banditismul a luat proporţii uriaşe, etc.

Rezultatul acestei acţiuni a fost că foarte mulţi dintre acei cari au vrut să se refugieze, s'au hotărît să rămână pe loc. Au rămas chiar unii dintre ofiţeri, în timp ce alţii au predat armele sau şi-au părăsit trupele, la unele unităţi înregistrându-se semne de disoluţie.

În ziua de 28 Iunie, a fost lansat în gara Chişinău următorul svon: În baza convenţiei româno-sovietice, după care niciun basarabean nu poate fi admis în teritoriul român, toţi basarabenii ar fi fost daţi jos din trenuri în gara Iaşi şi înapoiaţi în Basarabia, prin comisia mixtă. Se adăuga că toţi acei cari vor fi înapoiaţi prin comisia mixtă vor fi sancţionaţi de administraţia rusă.

Ca urmare a acestei acţiuni alarmiste, mulţi români basarabeni s'au întors dela gară la casele lor.

Printre funcționarii basarabeni s'a lansat svonul că niciun funcționar refugiat nu va avea serviciu în România și chiar acei cari au fost mutați cu 10—15 ani în urmă în vechiul regat vor fi repatriați în cel mult două săptămâni, conform aceleiași convențiuni.

Pensionarilor li se spunea că în vechiul regat nu li se vor mai plăti pensiile.

Funcționarilor publici inferiori li se promitea că situația lor se va ameliora sub regimul sovietic, dacă nu dau nici un concurs la evacuare.

Prin sate a fost lansat svonul că România a cedat Uniunii Sovietice Basarabia și Nordul Bucovinei în schimbul a zece vagoane aur. Auzind aceasta, mulți țărani basarabeni plângeau, văitându-se că frații lor regățeni i-au lăsat pradă rușilor și evreilor pentru bani.

Acțiunea alarmistă a sovietelor a fost încununată de succes, dând loc la o stare de vădită și crescândă panică, semnalată în rândurile populației sătești și orășenești.

Neștiind ceva precis asupra termenului și condițiunilor evacuării, populația și-a pierdut capul și a căzut victima alarmismului difuzat de agenții sovietici.

La întinderea panicei a contribuit și acțiunea parașutiștilor sovietici, cari, lansați deasupra

localităților principale și de-a-lungul căilor ferate, au exercitat o mare influență asupra moralului populației.

b) *In rândurile armatei.*

Acțiunea alarmistă a fost dusă cu tot atâta râvnă și în rândurile armatei.

Hărțuită din toate părțile de dificultăți și adversități, cele mai multe neașteptate, armata română în retragere a avut mult de luptat cu virusul alarmist. Convoaiele militare erau așteptate la popasuri de agenții sovietelor — unii în uniformă românească — cari lansau svonurile cele mai defavorabile țării noastre. Se urmărea, prin aceste svonuri, sfărâmarea moralului armatei noastre, în scopul zădărnicirii retragerii ordonate.

Iată câteva din svonurile răspândite în armată:

— parașutiștii și tankiștii ruși au ocupat linia Prutului;

— armata română va fi capturată, dacă nu trece Prutul în 24 de ore;

— ostașii de origină basarabeană și bucovineană sunt desconcentrați și au voe să se întoarcă acasă;

— noua frontieră va fi închisă după 24 ore, așa încât basarabenii și bucovinenii cari au rămas dincolo de ea nu-și vor mai putea vedea niciodată familiile;

— cine se predă Ruşilor cu echipamentul va fi bine primit; cine trece Prutul şi este înapoiat de Români dezarmat va fi executat pe loc.

Ceea ce a mărit confuzia în multe unităţi a fost necunoaşterea situaţiei exacte şi termenul scurt acordat pentru evacuare.

S'a putut astfel produce o oarecare panică şi în rândurile armatei române. Unele unităţi ale armatei şi-au pierdut cumpătul şi au acţionat sub imboldul momentului.

S'a constatat că acolo unde a existat conducere fermă şi energică nu s'a produs panică.

3. Defetismul

Acţiunea defetistă a agenţilor sovietici şi comunişti a fost încununată de un succes parţial, datorită unei intense campanii de svonuri neîntemeiate.

a) **În rândurile populaţiei civile** s'au lansat svonurile cele mai impresionante asupra situaţiei din România şi asupra condiţiilor evacuării, aşa încât moralul a putut fi sdruncinat şi o atmosferă defetistă a putut fi creată. Demoralizarea populaţiei a dus curând la o adevărată desarmare morală.

b) **În rândurile armatei,** aceleaşi svonuri deconcertante au produs demoralizare şi con-

fuzie. În unele unități s'a observat un proces de dizolvare, basarabenii și bucovinenii plecând din rândurile armatei cu efecte, armă și cal.

B) Atitudinea populației în general și a minorităților în special

1. *In rândurile populației române.*

Populația românească a fost adânc consternată la aflarea știrei că Basarabia și Bucovina de Nord urmează să fie predate Sovietelor. Această stare de spirit era cauzată și de faptul că, în sate și orașe, evreii se erijau în conducători. În unele părți, s'au semnalat ciocniri între manifestanții evrei și foștii membri ai grupărilor antisemite.

Dacă exodul basarabenilor și bucovinenilor nu a fost mai însemnat, aceasta se datorește, în bună parte, atașamentului pe care țăranul îl are pentru pământul și gospodăria sa, precum și propagandei iscusite a elementelor comuniste și a agenților sovietici.

2. *Evreii.* În afară de unele excepții, cari s'au înregistrat la toate minoritățile, aceștia au manifestat o nemărginită bucurie față de trupele de ocupație, cărora le-au făcut o primire călduroasă. În schimb, s'au arătat foarte ostili față de trupele române în retragere.

În deosebi populația săracă și mijlocie a săvârșit seria nesfârșită de abuzuri, jafuri, și

acte de teroare față de trupele și autoritățile române.

Din rândurile acestor categorii și dintre intelectualii evrei s'au recrutat propagandiștii comuniști, precum și elementele de conducere și poliție, care au luat în seama lor autoritățile locale.

S'au format gărzi civile de evrei înarmați, care aveau menirea să lichideze autoritățile române și să patroneze acțiunile de teroare împotriva trupelor și populației române.

Aceste gărzi au operat arestări în rândurile șefilor de autorități, funcționarilor, comercianților români și în rândurile refugiaților transnistrieni.

Agitatorii comuniști evrei țineau adunări în săli și pe străzi, cu un auditoriu format în cea mai mare parte din evrei. La intrarea trupelor sovietice, aceștia au organizat manifestațiuni de simpatie, cu steaguri și banderole roșii, aruncând flori soldaților și ofițerilor armatei de ocupație.

Evreii făceau percheziții în trenurile cu refugiați, confiscând o bună parte din avutul Românilor repatriați. Tot ei au asaltat închisorile, eliberând pe deținuți.

3. *Bulgarii și Găgăuții* au fost deosebit de ostili față de armata și de populația română. Au organizat și au luat parte la manifestațiile

anti-românești și la actele de atrocitate împotriva autorităților, trupelor și populației române.

Sunt cazuri în care aceste minorități au atacat unități românești în retragere cu intenția de a le desarma. De asemeni, au arătat dușmănie față de refugiații germani.

4. *Rușii și Ucrainenii* au manifestat sentimente de simpatie pentru trupele sovietice și de ostilitate față de trupele române. Au participat la acțiunea de sabotaj a evacuării și la atrocitățile împotriva Românilor și Germanilor.

Au dat ajutor pe teren trupelor sovietice, atât în ce privește înaintarea lor, cât și în acțiunea de propagandă a acestora.

Au fost potrivnici autorităților române, pe care le-au sabotat și atacat până în ultimul moment.

5. *Germanii.* Au avut întotdeauna o atitudine binevoitoare față de trupele și de populația română. Față de trupele și regimul sovietic, au adoptat o atitudine de espectativă.

Au avut de suferit de pe urma evreilor, bulgarilor, găgăuților, rușilor și ucrainenilor, cari i-au supus la tot felul de brutalități și împilări.

În unele sate, casele germanilor au fost incendiate.

Ajutând armatei și autorităților române în retragere, minoritatea germană și-a manifestat, până în ultimul moment, loialitatea față de români.

C) Constatări

Propaganda, alarmismul şi defetismul, precum şi actele de sabotaj, terorism şi atrocităţile, au fost organizate din imboldul organelor politice ale armatei roşii, pentru a preîntâmpina rezistenţa, pentru a motiva călcarea condiţiunilor de evacuare şi pentru a împiedica exodul populaţiei şi evacuarea bunurilor acesteia.

Această acţiune a fost astfel organizată ca să pară venită din partea populaţiei civile şi să lase impresia că trupele sovietice n'ar fi participat cu nimic.

Interesant este faptul că propaganda, de felul celei descrise, continuă şi acum. Scopul ei ar fi să paralizeze dorinţa unei părţi a populaţiei din teritoriile ocupate de a pleca în România şi să popularizeze regimul politic şi economic sovietic, care se introduce pe măsură ce populaţia este pregătită să-l accepte fără rezistenţă.

*

Din cele de mai sus rezultă următoarele constatări:

a) Sovietele au pregătit din timp agresiunea contra Basarabiei şi Bucovinei şi n'au aşteptat, pentru a-şi pune planul în aplicare, decât momentul favorabil;

b) Agresiunea a fost studiată în toate amănuntele ei, propaganda fiind abil şi uniform îndrumată pe tot cuprinsul celor două provincii, ceiace dovedeşte că a avut o conducere centrală bine adaptată împrejurărilor;

c) Când a sosit momentul favorabil, sovietele au trecut la acţiune, călcând chiar clauzele convenţiei, urmărind ca bunurile Statului şi ale particularilor să rămână în mâinile ocupanţilor. Deasemeni, au căutat să reţină prin propagandă cât mai multe din elementele române susceptibile să se refugieze;

d) Comisarii politici ai armatei roşii au fost organizatorii de fapt ai propagandei şi acţiunii politice desfăşurate în Basarabia şi Bucovina pe timpul operaţiunilor de ocupare militară. Paraşutiştii şi tankiştii s'au transformat deasemeni în organe de propagandă;

e) Utilizarea populaţiei minoritare ca instrument de propagandă şi teroare s'a făcut cu scopul de a trece neobservată acţiunea armatei roşii.

CAPITOLUL VI

PROPAGANDA, ALARMISMUL, DEFETISMUL DUPĂ OCUPAREA BASARABIEI ŞI BUCOVINEI DE NORD

Acţiunea politică sovietică, după ocuparea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, comportă aceleaşi arme ca în etapa precedentă: **propagandă, alarmism, defetism.** Această acţiune este dusă, cu metodă şi intensitate, atât în regiunile ocupate, cât şi în teritoriul României.

A) ÎN REGIUNILE OCUPATE

În Basarabia şi Bucovina de Nord, regiuni ocupate de armatele sovietice, acţiunea de propagandă, alarmism şi defetism n'a încetat odată cu operaţiile de ocupaţie militară. Dimpotrivă, ea s'a accentuat după terminarea evacuării celor două provincii de către trupele române, urmărind pe de o parte separarea sufletească a populaţiei de patria-mamă, iar pe de altă parte câştigarea ei pentru introducerea regimului sovietic.

1. Propaganda

Propaganda sovietică în Basarabia și Bucovina de Nord se desfășoară cu ajutorul unui personal specializat și al unui bogat material propagandistic.

Scopul acestei acțiuni se poate înfățișa în trei puncte, după direcțiunile urmate în desfășurarea ei:

— Crearea unei atmosfere de adversitate față de regimul românesc;

— Difuzarea și lămurirea ideologiei comuniste;

— Câștigarea opiniei publice în vederea introducerii instituțiilor și legiuirilor sovietice.

*

— Grija principală a propagandei sovietice în provinciile ocupate a fost separarea sufletească a populației de patria-mamă, de țara din trupul căreia a fost ruptă. Pentru atingerea acestui scop, ea a organizat o campanie susținută de denigrare a regimului românesc. Îndrumătorii acestei propagande au avut în vedere situația Basarabiei și Bucovinei de Nord în timpul celor 22 ani de stăpânire românească. Ei au scos în relief lipsurile și defectele stăpânirii noastre, amplificându-le, exagerându-le, mai cu seamă în ce privește muncitorimea și țărănimea, socotite

clase exploatate şi prigonite. Deasemeni, au căutat să scadă în ochii basarabenilor şi bucovinenilor însemnătatea şi valoarea armatei române, insistând asupra regimului sever care ar fi fost aplicat soldaţilor şi asupra nedreptăţilor făcute populaţiei prin rechiziţii.

În acelaşi timp, este aspru criticat regimul politic din România. Atât guvernul trecut, cât şi regimul actual sunt arătate ca fiind duşmănoase faţă de poporul român. Se susţine că, în orânduirea noastră naţională, muncitorii, ţăranii şi minoritarii au o viaţă imposibilă, că niciuna din problemele ridicate de actualitate nu-şi poate găsi deslegare, că starea economică se înăspreşte şi că o criză socială este iminentă.

În modul acesta, se urmăreşte izolarea populaţiei basarabene şi bucovinene de aspiraţiile şi străduinţele colectivităţii româneşti.

— O deosebită grije se arată difuzării şi lămuririi ideologiei şi programului partidului comunist. Pe toate căile, se popularizează principiile de bază ale doctrinei comuniste, punctele de program, fazele mai importante ale istoriei mişcării bolşevice şi figurile proeminente ale regimului sovietic.

Organele partidului comunist, reorganizat pe baze largi în Basarabia şi Bucovina, se îngrijesc ca această propagandă ideologică să fie susţinută

de organele de stat prin măsuri practice în sensul arătat de doctrină şi program.

O mare atenţie se acordă recrutării de noui membri în organizaţiile de partid şi în sindicate, precum şi în grupările auxiliare.

— Pentru câştigarea opiniei populare în vederea introducerii instituţiilor şi legislaţiei sovietice, se duce o campanie de mari proporţii. Fiecare reformă în felul de viaţă a populaţiei este precedată de o propagandă metodică, cu vorba şi cu fapta.

Se începe printr'o acţiune de lămurire ideologică. Se explică necesitatea reformei preconizate, atât din punctul de vedere comunist, cât şi din punctul de vedere utilitar al diferitelor categorii sociale.

Urmează o acţiune a organelor administrative care fac demonstraţia urgenţei şi interesului reformei respective.

S'a procedat în acest mod pentru a se obţine angajarea unui număr cât mai mare de oameni pentru minele din Valea Doneţului şi din munţii Caucaz. Se procedează în acelaşi mod pentru a se ajunge la colectivizarea pământurilor.

Mijloacele întrebuinţate în acţiunea de propagandă sunt următoarele:

— manifeste şi afişe: se răspândesc cu prilejul sărbătorilor şi adunărilor;

— broşuri şi cărţi: se face o mare propagandă pentru o vânzare cât mai mare ;

— ziare, reviste ;

— cinematograf: se rulează numai filme sovietice, cu mare propagandă şi cu intrare quasi-gratuită ;

— teatru: caravane teatrale circulă prin oraşe şi sate ; teatrul ambulant al armatei roşii a făcut reală operă de propagandă ;

— propaganda prin viu grai: prin meetinguri, adunări profesionale şi prin echipe de propagandişti experimentaţi, cari merg din sat în sat, din casă în casă, se creiază o atmosferă favorabilă noului regim.

2. Alarmismul

Ca şi în etapa precedentă, organele sovietice şi comuniste au urmărit cu perseverenţă crearea unei stări de spirit defavorabilă României. Prin lansarea unor svonuri neîntemeiate asupra situaţiei din ţara noastră, s'a izbutit să se alarmeze populaţia basarabeană şi bucovineană.

După afirmaţiile făcute de svonul public, în România ar domni teroarea cea mai necruţătoare, mizeria cea mai neagră, nesiguranţa cea mai dureroasă, debandada cea mai răspândită, refu-

giații ar fi rău priviți și aspru tratați. Nemulțumirile, în creștere, duc la repetate revolte.

Micșorarea teritoriului și ocupația armată străină determină starea de permanentă criză.

Toate acestea, șoptite din om în om, duc la formarea și întreținerea unor păreri pesimiste în ce privește viitorul României.

3. Defetismul

Acțiunea defetistă înregistrează unele vizibile succese în provinciile ocupate de Soviete.

Prin această acțiune, s'a sdruncinat încrederea în posibilitățile unei reuniri a Basarabiei și Bucovinei de Nord la patria mamă, deși mare parte din populație este nemulțumită de regimul comunist.

Această apreciere greșită a perspectivelor politice este la baza resemnării și demoralizării care a cuprins populația din cele două provincii românești.

B) ÎN TERITORIUL ROMÂNIEI

Acțiunea de propagandă, alarmism și defetism continuă pe teritoriul României, după ocuparea Basarabiei și Bucovinei de Nord de către armatele sovietice. Se poate spune că această acțiune s'a intensificat de atunci.

1. Propaganda

Caracteristica propagandei, desfăşurată în această nouă etapă, constă în aceia că în vreme ce propaganda sovietică a scăzut simţitor, apropiindu-se de dispariţie, propaganda comunistă s'a desvoltat considerabil. Explicaţia acestui fenomen trebue căutată în imposibilitatea oricărei forme legale de propagandă.

Având în urmă o îndelungată experienţă de acţiune ilegală, propaganda comunistă şi-a putut mai uşor extinde raza de pătrundere în mase, mai cu seamă într'o vreme ca aceasta, în care nemulţumirile, în mod fatal, se înmulţesc.

Acţiunea de propagandă, pornită din iniţiativa şi sub îndrumarea conducerii centrale a partidului comunist, s'a putut desfăşura, prin grija organelor comuniste în subordine, exclusiv pe plan clandestin.

Formele acestei propagande sunt:

— manifeste ;
— etichete lipite pe ferestre, vitrine, etc. ;
— ziare ;
— lozinci înscrise pe pereţi ;
— broşuri ;
— prin viu grai.

a) *Manifeste.*

În primele luni s'a imprimat şi răspândit un excepţional de mare număr de manifeste

comuniste, în deosebi în Moldova, Dobrogea şi Ardeal.

Un manifest, răspândit la Iaşi sub guvernul Gigurtu, condamna « politica de provocare faţă de U.R.S.S. » şi se încheia astfel: « Trăiască armata roşie eliberatoare ».

Un alt manifest, difuzat în Ardeal, înainte de cedarea părţii de Nord a acestei regiuni, avea următoarele lozinci:

« Jos cu revizionismul grofilor maghiari! ».

« Drept de autonomie! ».

« Un guvern al poporului în Ardeal! ».

Se trimit manifeste şi prin poştă, chiar şi persoanelor care nu simpatizează cu comuniştii, în care se anunţă că în curând comunismul va fi biruitor şi va desrobi pe muncitori şi pe ţărani.

În Ardeal, s'a difuzat un manifest comunist adresat soldaţilor, în care se spunea: « Burghezia română preferă să sacrifice părţi din teritoriul ţării, spre a nu-şi compromite interesele, decât să încheie un acord cinstit cu Sovietele ». Acelaşi manifest cerea: « Independenţa Ardealului şi constituirea unui guvern popular sprijinit de U.R.S.S. ».

Numeroase manifeste au fost răspândite în Dobrogea. Unele, semnate de Comitetul regional dobrogean al partidului comunist român, altele, semnate de U.T.C. (tineretul comunist).

În unele părți s'au răspândit manifeste adresate premilitarilor, cu îndemnuri la nesupunere și rebeliune. Se preconizează refuzul de a merge la muncile de folos obștesc.

Cedarea părții de Nord a Ardealului este socotită « un act de trădare al burgheziei române ».

Sub noul regim, propaganda prin manifeste se intensifică, în deosebi în Moldova.

La Iași se răspândesc manifeste, adresate « poporului moldovean », cari preconizează: « luptă revoluționară pentru răsturnarea regimului; amiciție cu U.R.S.S.; guvern popular ». Se spune printre altele: « Moldova este baza de plecare la atac în războiul antisovietic pe care-l pregătește burghezia internațională ».

Un manifest invită pe soldați « să pună pe goană ofițerii reacționari » și să se organizeze în comitete de acțiune.

La Constanța, s'a difuzat un manifest către « muncitori, țărani, intelectuali, soldați și marinari », în care se preconizează: greve politice, demonstrații de stradă, organizarea de comitete pe întreprinderi. Lupta urmează să se dea cu următoarele lozinci:

— pentru confiscarea pământurilor aparținând coroanei, mănăstirilor, marilor proprietari și predarea lor, fără răscumpărare, țăranilor lipsiți de pământ sau cu pământ puțin;

— pentru opt ore de muncă și salarii în raport cu costul vieții ;

— pentru pace, pâine, pământ, libertate, demobilizare ;

— pentru republica populară democratică.

Un manifest semnat de U.T.C., se încheie astfel:

« Jos demagogia gardistă.

« Un popor nu poate trăi cu cântece, paradă și rugăciuni ».

Un alt manifest adresat muncitorilor, spune:

« Garda de Fier a trădat muncitorimea ».

b) *Etichete lipite pe ferestre, vitrine, etc.*

Un alt mijloc de propagandă este lipirea pe ferestre și vitrine a unor etichete, care cuprind numai lozinci comuniste.

Asemenea mici manifeste s'au lipit în deosebi în București, Arad, Lugoj, etc.

c) *Ziare.*

Partidul comunist editează ziare foarte puține și foarte puțin răspândite. Numai « Scânteia » a fost difuzată în ultimele luni.

d) *Lozinci înscrise pe pereți.*

Lozinci scurte, înscrise pe pereți cu cărbune sau cu catran, prin care se popularizează politica partidului comunist — un mijloc de propagandă foarte mult întrebuințat, în ultima vreme.

e) *Broşuri.*

De câteva luni, conducerea partidului comunist editează un număr mereu mai mare de broşuri, sub titlurile cele mai diverse. Se aleg titluri de broşuri apărute legal pentru a se deruta organele de poliţie şi a surprinde buna credinţă a celor avizi de senzaţional.

Iată câteva din titlurile sub cari se adăposteşte proza comunistă:

— « Cuvinte de îmbărbătare » de I. P. S. S. Nicodim, patriarhul României.

— « Cum ne apărăm contra bombardamentelor aeriene » de general V. Economu.

— « Combaterea răului » de episcopul Ioachim.

— « Apel către români » de general I. Antonescu.

— « Strigoii » de preot I. Moţa (Editura Universul).

— « Istoria Românilor » de N. Iorga.

Aceste broşuri sunt răspândite prin organele de legătură ale partidului comunist şi sunt trimise şi prin poştă.

f) *Prin viu grai.*

Propaganda prin viu grai se face:

— dela om la om: agenţii comunişti merg din casă în casă, la cunoscuţi şi popularizează lozincile noui.

— se organizează « întruniri zburătoare » la intrarea în fabrici, de scurtă durată, dar suficient pentru a se difuza cuvintele de ordine ale partidului comunist.

2. Alarmism

Acțiunea de alarmism s'a intensificat în deosebi în Moldova și Dobrogea.

Prin svonuri, șoptite urechilor credule, se încearcă zădărnicirea încrederii în viitorul neamului nostru. Se agită spectrul ocupării apropiate a Moldovei și Dobrogei de către armatele sovietice.

Efectul acestor svonuri alarmiste s'a arătat atunci când numeroase familii din Moldova au transportat avutul lor în interiorul țării. În Dobrogea, această acțiune a avut un efect mai redus.

3. Defetism

Acțiunea defetistă a bătut în plin în săptămânile imediat următoare cedării Basarabiei și Ardealului.

Prin svonurile cele mai diverse, răspândite în cercurile cele mai largi, s'a izbutit atunci să se demoralizeze parte din populație.

Acelaşi lucru se încearcă în perioada care, după spusele comuniştilor, ar preceda declanşarea unei noui ofensive sovietice. Agenţii defetismului urmăresc să determine desarmarea morală a populaţiei din Moldova şi Dobrogea, în primul rând.

CONCLUZIUNI

Din cuprinsul acestei lucrări rezultă atât însemnătatea pe care Sovietele o acordă acțiunii politice subversive — **propagandă, alarmism, defetism** — cât și procedeele întrebuințate în scopul reușitei acestei acțiuni.

In acest capitol final, ținem să subliniem diferitele aspecte și rezultatele principale obținute de **acțiunea politică subversivă sovietică.**

În același timp, vom arăta învățămintele ce se impun pentru noi din cunoașterea acestei acțiuni.

A) Caracterizarea acțiunii politice sovietice

Acțiunea politică subversivă sovietică are următoarele trei ramuri:

— propagandă ;

— alarmism ;

— defetism.

De cele mai multe ori, Sovietele dau lupta cu aceste trei arme în același timp, împotriva ace-

luiaşi adversar, procedeele fiind diferite după împrejurări.

Scopul final al acestei acţiuni este: **triumful comunismului în lumea întreagă.**

Scopul imediat este **triumful comunismului într'o anumită ţară sau într'o anumită regiune** prin:

— răsturnarea revoluţionară a regimului burghezo-capitalist şi înscăunarea regimului sovietic;

— ocuparea acelei ţări sau regiuni de către armata roşie şi înscăunarea regimului sovietic.

Atingerea ţelului propus se face printr'una din aceste căi sau prin amândouă deodată. Indiferent care din ele duce mai repede la ţintă, **Sovietele se pregătesc cu egală grije pentru amândouă din aceste eventualităţi. Ele activează pe baza unui plan studiat până în cele mai mici amănunte, întrebuinţând de multe ori mijloace inedite şi totdeauna un personal experimentat.**

Propaganda, alarmismul şi defetismul sunt arme politice de prima însemnătate pentru Soviete. Întrebuinţate mai mult ofensiv decât defensiv, ele sunt, în acelaşi timp, elemente importante în acţiunile militare sovietice.

Acțiunea politică precede, adâncește și continuă acțiunea militară propriu zisă. De altfel, acțiunea militară nu este decât mijlocul pentru a se ajunge la țelul politic propus.

Acțiunea politică prepară terenul pentru o cât mai ușoară și mai rapidă victorie militară. La rândul ei, biruința militară nu este decât prefața unei victorii politice.

Faptul esențial în orice manifestațiune sovietică este politicul. Armata roșie nu este altceva decât un instrument politic, adaptat cerințelor și aspirațiilor de astăzi ale politicei sovietice.

B) Rezultatele acțiunii politice sovietice

În lucrarea de față nu am înfățișat decât manifestările politice sovietice și comuniste în România. Iată pentru ce ne vom mărgini să observăm care au fost roadele acestei acțiuni numai în țară noastră, în deosebi în Basarabia și Bucovina.

1. *Perioada 1920—1924.*

S'a urmărit pregătirea și declanșarea unei insurecții armate în Basarabia, care trebuia să fie semnalul intervenției armatelor sovietice.

Toată acțiunea comunisto-sovietică, dusă în această perioadă, **tindea către provocarea și extinderea răscoalelor populare, mijloc excelent pentru întreținerea unei atmosfere de nemulțumire și revoltă față de autoritățile românești.**

Această tactică nu a reușit. Insurecția armată nu a izbucnit în Basarabia, iar această provincie nu a putut fi încorporată în Uniunea Sovietelor.

S'au obținut totuși unele rezultate parțiale:

— **S'a creiat organizarea țărănească «S. R.K.»** (Uniunea Țăranilor Revoluționari);

— **S'au produs unele mișcări țărănești, care au culminat cu răscoala dela Tatar-Bunar** (1924).

2. *Perioada 1924—1932.*

S'a renunțat la planul insurecției armate și s'a ajuns la încadrarea mișcării din Basarabia și Bucovina în Partidul Comunist din România. S'a renunțat în același timp la ocuparea militară a Basarabiei de către armatele sovietice, rămânând ca revoluția comunistă să se producă în toată țara odată și prin ea să se ajungă la realipirea Basarabiei la Rusia Sovietică.

Nici această tactică nu a reușit. Revoluția comunistă nu a izbucnit în România, iar Basarabia nu a putut fi alipită Statului Sovietic. Nici măcar

numărul membrilor Partidului Comunist nu a crescut.

Printre rezultatele obținute în această perioadă remarcăm:

— **Creșterea numărului simpatizanților comuniști, neîncadrați în partid, dar uneori mai primejdioși decât ceilalți;**

— **Înființarea unei serii de organizații comuniste auxiliare: Sindicate muncitorești, U.T.C. (Tineretul comunist), M.O.P.R. (Ajutorul Roșu), «Școlarul Roșu», etc;**

— **Organizarea unor acțiuni de masă, desordini, greve, demonstrațiuni de stradă, al căror element social a fost muncitorul industrial.**

3. *Perioada 1932—1936.*

S'a urmărit aplicarea în România a tacticei Frontului Popular, care avea menirea să scoată Partidul Comunist din izolarea sa politică și să împiedece instaurarea unei dictaturi fasciste la noi.

În acest sens, comuniștii s'au străduit să încheie alianță politică cu partidele și grupările de nuanță democratică.

Această tactică nu a reușit pe deplin, căci partidul comunist n'a izbutit să realizeze Frontul Popular în România, iar dacă dictatura de dreapta a fost evitată, aceasta nu s'a datorit

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ — CLUJ —

acțiunii sale. Basarabia n'a obținut dreptul de autodeterminare, iar numărul membrilor Partidului Comunist n'a crescut.

Totuși, și în această perioadă, comuniștii au înregistrat câteva rezultate:

— A crescut numărul simpatizanților comuniști, în deosebi în rândurile minorităților: evreiască și ucraineană;

— Au avut loc câteva acțiuni de colaborare democratică și pacifistă;

— S'a atenuat izolarea politică a elementelor comuniste.

4. *Perioada 1936—1939.*

În anii 1936 — 1938, s'a urmărit colaborarea cu grupările democratice pentru împiedecarea dictaturii de dreapta și pentru atragerea elementelor radicale din partidele democratice.

În anii 1938—1939, s'a revenit la vechile metode de activitate clandestină, ducându-se o acțiune împotriva regimului Frontului Renașterii Naționale.

Începând încă din 1934, s'a aplicat cu oarecari rezultate tactica penetrației comuniste în organizațiile partidelor de extremă dreaptă cu scopul de informare, disoluție și devierea acestor mișcări n acțiuni de rebeliune.

Comuniștii n'au izbutit nici în această perioadă. Ei n'au putut desvolta colaborarea democratică, nici n'au putut opri instaurarea regimului F.R.N.

În schimb au reușit:

— **Să sporească numărul simpatizanților, mai ales în rândurile partidelor burgheze de stânga;**

— **Să colaboreze în unele părți cu grupările democrate;**

— **Să organizeze unele acțiuni împotriva dictaturii.**

— **Să se infiltreze în organizațiile politice de extremă dreaptă.**

5. *Perioada Septemvrie 1939—Iunie 1940.*

În această perioadă, s'a urmărit pregătirea psihologică a populației basarabene și bucovinene în vederea intervenției armatei sovietice și trecerii acestor provincii sub stăpânire rusească.

Trebue să recunoaștem că, **printr'o acțiune metodică sovietică și comunistă, s'a izbutit integral în acest sens. S'a ajuns pe de o parte la desarmarea morală a populației, iar pe de altă parte la deschiderea drumului pe care aveau să vină trupele sovietice.**

Prin propagandă, alarmism și defetism, sovietele au câștigat, dinainte pe plan politic,

ceea ce au câștigat apoi, în Iunie 1940, pe plan diplomatic și militar.

6. *In timpul ocupării Basarabiei și Bucovinei de Nord.*

Acțiunea politică sovietică pe timpul cât au durat operațiunile militare de ocupare a Basarabiei și Bucovinei de Nord **nu și-a atins integral scopul, întru cât n'a izbutit să producă în armată nici teroare, nici anarhie. Nu s'au înregistrat acte de nesupunere, violență, rebeliune sau insurecție.**

În schimb, s'au produs în armată acte de:

— **Părăsirea unităților;**

— **Disoluție în unele unități.**

Aceste fenomene nu se datoresc numai acțiunii sovietice de propagandă, alarmism și defetism, ci și următoarelor două elemente:

— **Dragostea de pământ și de familie a basarabenilor și bucovinenilor;**

— **Lipsa unei înțelegeri adânci a evenimentelor politice.**

În privința intelectualilor și funcționarilor români, Sovietele au obținut un succes parțial, izbutind la început să convingă numeroase persoane să rămână sub regimul sovietic. În ce privește pătura țărănească, atașamentul ei de pământ și gospodărie explică rămânerea pe loc.

Un alt succes al Sovietelor este rămânerea în teritoriile ocupate a unei mari părți din avutul public și particular al Românilor.

7. *După ocuparea Basarabiei și Bucovinei de Nord.*

a) Acțiunea politică a Sovietelor în regiunile ocupate a izbutit într'o oarecare măsură:

— **Să creeze o atmosferă defavorabilă Statului Român;**

— **Să pregătească terenul în vederea introducerii treptate a reformelor, instituțiilor și legislației sovietice;**

— **Să câștige noui aderenți și să întărească organizațiile comuniste și auxiliare.**

Totuși, din ce în ce mai numeroase sunt acele persoane cari la început și-au manifestat dorința să rămână sub regimul sovietic, dar care după câteva luni petrecute sub ocupație, au cerut repatrierea. **Numai după câteva luni sub ocupație sovietică, s'au lămurit asupra „binefacerilor" acestui regim și, revenind sufletește alături de patria mamă, și-au cerut repatrierea în masă.**

Nu numai că regimul sovietic n'a adus nicio ameliorare a situației lor, dar a înrăutățit-o atât de dureros încât viața lor

a devenit imposibilă. Țăranii, ca și orășenii, regretă regimul românesc și așteaptă cu încredere revenirea Basarabiei la patria-mamă. Curentul împotriva autorităților sovietice este atât de puternic încât astăzi se poate spune fără exagerare că nu sunt favorabili regimului sovietic decât un număr restrâns de profitori.

b) Acțiunea politică în teritoriul României a dat următoarele rezultate:

— A creat o oarecare panică și demoralizare în unele părți din Moldova și Dobrogea;

— A organizat unele mișcări muncitorești, împotriva noului regim;

— A răspândit numeroase manifeste dușmănoase față de noul regim și prietenoase față de U.R.S.S.;

— S'a infiltrat în organizațiile legionare, mai cu seamă în corpul muncitoresc legionar.

C) Acțiunea autorităților românești

În fața acestor multiple acțiuni comuniste și sovietice, desfășurate de-a-lungul ultimelor două decenii, **acțiunea autorităților românești a fost uimitor de redusă. De cele mai multe ori ea a fost inexistentă.**

Suntem mult mai aproape de adevăr când vorbim de o absență a acțiunii românești față de cea comunisto-sovietică, atât de metodică, de abilă, de prudentă și de rodnică.

Această absență s'a ilustrat astfel:

— Nu s'a făcut tot ceiace trebuia pentru scoaterea minorităților de sub influența politică sovietică;

— Nu s'a lămurit în deajuns populația asupra sensului evenimentelor politice și asupra aspirațiilor și acțiunilor românești;

— Nu s'a făcut nimic pentru contracararea acțiunei sovieto-comuniste, decât prin organele polițienești, ceiace nu putea fi de ajuns;

— Nu s'a făcut o contrapropagandă temeinică pentru stăvilirea propagandei sovietice și pentru anihilarea influenței politice sovietice;

— Nu s'au luat suficiente măsuri pentru ameliorarea situației acestor două provincii și pentru soluționarea problemelor lor sociale, economice, politice, culturale și naționale.

Acțiunii politice sovietice nu i s'a opus o acțiune politică românească. Propagandei sovietice nu i s'a opus o contrapropagandă serioasă.

Acțiunea organelor polițienești nu este suficientă. Ea nu poate fi socotită ca o acțiune politică. Ea reprimă, nu previne. Ea privește consecințele, nu cauzele.

Pentru a fi suprimate efectele, trebue suprimate în prealabil cauzele.

Nu trebue să se uite că, uneori, acțiunea polițienească represivă sporește nemulțumirile și duce la reacțiuni primejdioase.

Lipsei unei acțiuni politice românești, — acțiune susținută, continuă, metodică, — i se datorește în parte pierderea vremelnică a Basarabiei și Bucovinei de Nord.

La această pierdere dureroasă a neamului românesc a contribuit, în cea mai mare măsură, și acțiunea politică subversivă (propaganda, alarmismul și defetismul), precum și spionajul și mai ales desinformarea, desfășurată cu multă abilitate de organele sovietice.

Se poate afirma că, în general, acțiunii subversive sovietice, — propagandă, alarmism, defetism, sabotaj, terorism, spionaj și desinformare — nu i s'au opus din partea noastră organe specializate, care să fie în măsură a face față cu succes acțiunii adversarului.

D) Învățăminte

Experiențele celor douăzeci de ani de viață politică nu ne-au servit. Astăzi asistăm la o acțiune comunistă și sovietică, bine organizată și bine îndrumată, pe întreg teritoriul țării.

În Moldova, Dobrogea, Ardeal, în Capitală și în alte regiuni din țară se lucrează febril, atât pe terenul propagandei, cât și pe acela al alarmismului și defetismului.

Se activează intens în vederea echipării teritoriului românesc cu o vastă organizație de propagandă, alarmism, defetism, căreia i se adaugă agentura de sabotaj și spionaj, în serviciul cărora sunt înrolate, mai ales, elementele găsite în Basarabia și Bucovina și trimise la noi sub mască de repatriați sau refugiați.

Este de așteptat ca printre repatriații din Basarabia și Bucovina de Nord, cât și printre refugiații din aceste provincii — trecuți peste frontieră clandestin, — organele sovietice să introducă în țară numeroși agenți ai acțiunii subversive, așa cum au procedat și în trecut, în special pe timpul exodului Românilor transnistrieni din iarna anului 1931—1932.

O atenție deosebită trebue să fie acordată acestei noui acțiuni sovietice, pe care organele polițienești sunt chemate s'o paralizeze. Se cere

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
— CLUJ —
SALA DE LECTURĂ

o vigilență maximă față de nouii repatriați, pentru a se evita consecințele ce ar putea avea o acțiune a agenților sovietici strecurați printre aceștia.

În același timp, pentru curmarea răului din rădăcină, pentru înlăturarea cauzelor de desagregare și defetism, este necesar să se treacă neîntârziat la acțiune în următoarele direcții:

— Să se vină cu măsuri practice pentru îmbunătățirea situației păturilor sărace ale populației;

— Să se aducă soluțiuni pentru problemele sociale, economice și culturale, după cerințele vremurilor actuale;

— Să se lămurească opinia publică asupra politicei românești și asupra evenimentelor la ordinea zilei, dar nu numai prin presă și radio, ci și prin mijloace mai directe, pentru a se ajunge de-a-dreptul la popor;

— Să se treacă la o acțiune temeinică de contrapropagandă, care să stăvilească acțiunea politică sovietică și comunistă.

Acțiunii politice subversive sovietice—propagandei, alarmismului și defetismului — trebue să i se opună o acțiune egal de puternică și de bine organizată, ofensivă și defensivă, care să corespundă cerințelor timpului și imperativului național.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ

CUPRINSUL

Pagina

Introducere 5

I. Elementele politice ale acțiunii subsersive sovietice 7

II. Propaganda, alarmismul și defetismul, arme principale sovietice 25

III. Evoluția mișcării și propagandei comuniste în Basarabia și Bucovina până la începutul lunii Septembrie 1939 36

IV. Pregătirea psihologică a populației basarabene și bucovinene în vederea invaziei armatei sovietice. Septembrie 1939—Iunie 1940 56

V. Acțiunea politică a Sovietelor în timpul ocupării Basarabiei și Bucovinei de Nord . . . 66

VI. Propaganda, alarmismul și defetismul după ocuparea Basarabiei și Bucovinei de Nord . 84

Concluziuni 97

$\sum e_i = 2v$